

KAITSEMINISTEERIUM

Sõjalise riigikaitse ja heidutuse programm 2026–2029

Sisukord

Sõjalise riigikaitse ja heidutuse programm 2026–2029	3
1. Programmi üldinfo.....	3
2. Sissejuhatus	3
3. Programmi eesmärk ja mõõdikud	5
4. Rahastamiskava	6
5. Hetkeolukorra analüüs	8
6. Olulisemad tegevused/sekkumised.....	9
7. Programmi tegevused ja teenused	11
Programmi tegevus 1: Väelooma korraldamine	11
Programmi tegevus 2: Kaitsetööstuse ja kaitsevaldkonna innovatsiooni edendamine.....	14
Programmi tegevus 3: Lahingumoonade varude tagamine	16
Programmi tegevus 4: Kaitsevalmiduse ja liitlaste kohaloleku tagamine Eestis.....	17
Programmi tegevus 5: Kaitsetahte edendamine.....	19
Programmi tegevus 6: Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö	21
Programmi tegevus 7: Luure ja eelhoiatuse korraldamine	23
Programmi tegevus 8: Riigikaitseinvesteeringute korraldamine.....	23
Programmi tegevus 9: Riigikaitse inimeste juhtimine	24
8. Programmi juhtimiskorraldus.....	26
Lisa 1. Programmi teenuste kirjeldus	27

Sõjalise riigikaitse ja heidutuse programm 2026–2029

1. Programmi üldinfo

Tulemusvaldkond	Julgeolek ja riigikaitse
Tulemusvaldkonna eesmärk	Usutav heidutus sõjalise agressori vastu. Võime seista rünnaku vastu kogu ühiskonna tegevusega. Vajadusel kollektiivkaitse ja rahvusvahelise kriisihje kiire ja tulemuslik rakendumine
Valdkonna arengukava	Riigikaitse arengukava 2022-2031
Programmi nimi	Sõjaline riigikaitse ja heidutus
Programmi eesmärk	Hoida ära Eesti vastu suunatud rünnakud ja tagada, et Eesti suudab end väliste ohtude vastu kaitsta
Programmi periood	2026-2029
Peavastutaja (ministeerium)	Kaitseministeerium
Kaasvastutajad (oma valitsemisala asutused)	Kaitsevägi, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus, Kaitseressursside Amet, Välisluureamet ja Eesti Sõjamuuseum ning Kaitseliit

2. Sissejuhatus

Sõjalise riigikaitse ja heidutuse programm on koostatud Riigikaitse arengukavast (RKAK 2031⁽⁺⁾, RKAK 2035 projektidest), Riigikogu ja Vabariigi Valitsuse suunistest, riigi eelarvestrateegiast 2025-2028, hetkeolukorra analüüsist, kaitseministri ja Kaitseväe juhataja prioriteetidest, ühekordsetest suunistest, Kaitseministeeriumi valitsemisala arengukavast 2025-2028, Kaitseväe üksuste hetkeolukorra analüüsist ning valitsemisala asutuste juhtide otsustest ja ettepanekutest lähtudes. Samuti arvestati NATO kaitseplaneerimise Eesti NATO väevõime-eesmärkidega.

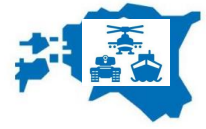
Kuni 2029. aastani keskendub programm „Sõjaline riigikaitse ja heidutus“ Kaitseväe lahinguvalmiduse kasvatamisele ja NATO väevõime eesmärkide täitmiseks vajalike sõjaliste võimete kiirele arendamisele. Sõjalise kaitse tegevussuund hõlmab Eesti iseseisva kaitsevõime arendamist ja hoidmist ning tingimuste loomist NATO kollektiivkaitse rakendamiseks. Sõjalise kaitsega tagatakse võime kindlustada riigi suveräänsus ning ennetada, tõkestada ja tõrjuda sõjalist rünnakut.

Sõjalise riigikaitse ja heidutuse programmil on üks meede, mis kordab programmi eesmärki ja mõõdikuid. Programm koosneb üheksast programmi tegevusest, mis on moodustatud sõjalise riigikaitse olulisemate tegevussuundade eesmärkide saavutamiseks:

- 1. Väeloome korraldamine** - programmi tegevus aitab saavutada tulemusvaldkonna Julgeolek ja riigikaitse eesmärki: Usutav heidutus sõjalise agressori vastu. Programmi tegevus luuakse alatest 2026. aastast ja see koondab hetkel kehtiva programmi tegevuste Väeloome: maavägi, Väeloome: merevägi, Väeloome: õhuvägi, Väeloome: muud üksused tegevused (v.a. Kaitsetööstuse ja kaitsevaldkonna innovatsiooni edendamise programmi tegevusse liikunud tegevused).

2. **Kaitsetööstuse ja kaitsevaldkonna innovatsiooni edendamine** - programmi tegevus aitab saavutada tulemusvaldkonna Julgeolek ja riigikaitse eesmärki: Usutav heidutus sõjalise agressori vastu. Programmi tegevus luuakse alatest 2026.a ja see koondab hetkel kehtiva programmi tegevuse Väeloome: muud üksused kaitsealase teadus ja arendustegevuse ning kaitsetööstuspoliitika kujundamisega seotud tegevusi.
3. **Lahingumoona varude tagamine** - Programmi tegevus aitab saavutada tulemusvaldkonna Julgeolek ja riigikaitse eesmärki: Usutav heidutus sõjalise agressori vastu. Programmi tegevus loodi alates 2025.a lähtudes vajadusest prioriseerida, hallata ja seirata ressursimahukaid lahingumoonu soetusi.
4. **Kaitsevalmiduse ja liitlaste kohaloleku tagamine Eestis** - programmi tegevus aitab saavutada tulemusvaldkonna Julgeolek ja riigikaitse eesmärgi: Usutav heidutus sõjalise agressori vastu ning Vajadusel kollektiivkaitse ja rahvusvahelise kriisiohje kiire ja tulemuslik rakendamine. Programmi tegevus luuakse alatest 2026.a Programmi tegevus koondab hetkel kehtivate programmi tegevuste Kaitsevalmidus ja Liitlaste kohaloleku tagamine Eestis tegevusi.
5. **Kaitsetahte edendamine** Programmi tegevus aitab saavutada tulemusvaldkonna Julgeolek ja riigikaitse eesmärki: Võime seista rünnaku vastu kogu ühiskonna tegevusega.
6. **Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö** - programmi tegevus aitab saavutada tulemusvaldkonna Julgeolek ja riigikaitse eesmärgi: Usutav heidutus sõjalise agressori vastu ning Vajadusel kollektiivkaitse ja rahvusvahelise kriisiohje kiire ja tulemuslik rakendamine.
7. **Luure ja eelhoiatuse korraldamine** - programmi tegevuse sisu on riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitse korra §5 lg 8 p 1 ja 2, §7 lg 2 p 2, lg 4 p 3, lg 6 p 2 ja lg 9 p 61 alusel riigisaladus ja fikseeritud KaM dokumendis KaM reg 06.06.2024 nr 3-1/24/31.
8. **Riigikaitseinvesteeringute korraldamine** - programmi tegevus aitab saavutada tulemusvaldkonna Julgeolek ja riigikaitse eesmärki: Usutav heidutus sõjalise agressori vastu.
9. **Riigikaitse inimese juhtimine** - programmi tegevus aitab saavutada tulemusvaldkonna Julgeolek ja riigikaitse eesmärki: Usutav heidutus sõjalise agressori vastu.

3. Programmi eesmärk ja mõõdikud

Tabel 1. Programmi eesmärk ja mõõdikud

Programmi eesmärk:					Hoida ära Eesti vastu suunatud rünnakud ja tagada, et Eesti suudab end väliste ohtude vastu kaitsta				
Tegelik					Sihttase				
2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Üksused on mehitatud, varustatud, välja õpetatud kooskõlas riigikaitse arengukava otsustega*					Suund: ➡ Allikas: Kaitseväge				
JAH, lähtuvalt RKAK 2017-2026 elluviimise kavast	JAH, lähtuvalt RKAK 2017-2026 elluviimise kavast	JAH, lähtuvalt RKAK 2017-2026 elluviimise kavast	JAH, lähtuvalt RKAK 2022-2031 elluviimise kavast	JAH, lähtuvalt RKAK 2022-2031 elluviimise kavast	JAH, lähtuvalt RKAK 2022-2031 elluviimise kavast	JAH, lähtuvalt RKAK 2022-2031 elluviimise kavast	JAH, lähtuvalt RKAK 2022-2031 elluviimise kavast	JAH, lähtuvalt RKAK 2022-2031 elluviimise kavast	JAH, lähtuvalt RKAK 2022-2031 elluviimise kavast
Tegevvälaliste arv aasta lõpul (vähemalt)**					Suund: ⬆ Allikas: Kaitseressursside Amet				
Info juurde-pääsupiiranguga	Info juurde-pääsupiiranguga	Info juurde-pääsupiiranguga	Info juurde-pääsupiiranguga	Info juurde-pääsupiiranguga	Info juurde-pääsupiiranguga	Info juurde-pääsupiiranguga	Info juurde-pääsupiiranguga	Info juurde-pääsupiiranguga	Info juurde-pääsupiiranguga
Eestis paiknevad alaliselt liitlaste väed					Suund: ➡ Allikas: Kaitseministeerium				
JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH
Elanike valmisolek osaleda kaitsetegevuses kui Eestit rünnatakse (aktiivne kaitsetahe)					Suund: ⬆ Allikas: Kaitseministeerium, Avaliku arvamuse uuring				
57,60%	57%	66%	64%	61%	>66%	>66%	>66%	>66%	>66%
Sõjalise kaitse kulude tase SKPst NATO meetodi järgi (%)**					Suund: ⬆ Allikas: Kaitseministeerium				
2,35%	2,06%	2,15%	3,04%	3,32%	>3,0%	>5,0%	>5,0%	>5,0%	>5,0%

*Eesti Kaitseväge hinnang Kaitseväge üksuste lahinguvõimele on Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määruse nr 262 § 5 lg 1 p 3 alusel riigisaladus tasemel SALAJANE.

** Mõõdik on juurdepääsupiiranguga, AvTS § 35 lg 1 p 3 prim

***Vabariigi Valitsus kinnitas 18.03.2025 põhimõtte, et alates 2026. aastast on Eesti kaitsekulude baas vähemalt 5% SKP-st.

Kaitseväge juhataja on sõnastanud tervikliku võidu valemit kui „ühiskonna ja Kaitseväge vahetult kasutatavate ressursside korrutist võitlustahte ning Eesti ja liitlaste volitustega. Sõjaline mõju on tõhus vaid siis, kui mõju loov süsteem on terviklik“¹.

Vastase usutava heidutuse ja tõhusa kaitsevõime saavutamise hindamisel kasutatakse viite mõõdikut, mis aitavad hinnata süsteemi komponentide hetkeseisu:

- 1) üksuste mehitatuse, varustatuse ja väljaõppe vastavus riigikaitse arengukava otsustele, sh kavandatud ressursiraamile ja plaanidele;
- 2) tegevvälaliste arv aastaks 2030, et hinnata planeeritud väe arendamise ja valmisoleku tagamiseks vajalike tegevvälaliste kasvueesmärgi saavutamist;

¹ Eesti Kaitseväge aastaraamat 2024 lk 4.

- 3) liitlaste alaliselt paiknevate üksuste kohalolek Eestis, mis kajastab liitlaste otsest panust Eesti kaitselahendisse ning kinnitab püsivat kohalolekut konkreetsete üksuste kaudu;
- 4) elanike valmisolek osaleda kaitsetegevuses, kui Eestit rünnatakse (aktiivne kaitsetahe) – võimaldab hinnata ühiskonna valmisolekut panustada Eesti kaitsesse vastavalt oma võimetele ja oskustele riigi ründamise korral;
- 5) sõjalise kaitse kulude tase SKPst NATO meetodi järgi – näitab riigi ja ühiskonna valmisolekut panustada riigikaitsesse.

4. Rahastamiskava

Tabel 2. Rahastamiskava põhitegevuste ja majandusliku sisuga (tuhat eurot)

Kulud/investeeringud/ finantseerimistehingud	Programmi tegevused (tuhat eurot)	AASTA				KOKKU
		2026	2027	2028	2029	
	Kulud					
Kulud	Varude tagamine: lahingumoon	465 055	571 225	756 054	724 841	2 517 176
	Väeloome korraldamine	443 628	498 142	516 033	561 719	2 019 522
	Kaitsevalmiduse ja liitlaste kohaloleku tagamine Eestis	68 032	67 912	72 944	68 860	277 748
	Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö	148 945	152 452	34 934	34 960	371 291
	Lure ja eelhoiatuse korraldamine	90 111	96 488	96 464	85 989	369 053
	Kaitsetahte edendamine	26 470	30 043	31 981	34 841	123 335
	Riigikaitselise inimvara juhtimine	58 331	67 175	74 058	75 094	274 658
	Riigikaitseliste investeeringute korraldus	104 611	95 653	65 924	68 308	334 496
	Kaitsetööstuse ja kaitsevaldkonna innovatsiooni edendamine	12 184	13 045	12 527	12 993	50 749
	Käibemaks	146 778	225 330	273 150	264 653	909 911
Kulud kokku		1 564 145	1 817 467	1 934 069	1 932 258	7 247 939
Investeering	Maa soetused	4 000	0	0	0	4 000

	Hoonete ja rajatiste soetus ning renoveerimine	159 882	204 322	23 412	66 468	454 083
	Muud investeeringud	15 062	11 746	3 547	4 880	35 235
	Liitlaste taristu	29 056	2 259	0	0	31 314
	Kaitseotstarbeline erivarustus	450 358	301 317	595 896	711 814	2 059 385
	Lääne-Eesti meetme õhuseireseadmed	11 439	0	0	0	11 439
	Muud investeeringud kokku	23 221	11 993	3 137	4 919	43 270
	Käibemaks	132 254	59 932	42 739	102 988	337 913
Investeering kokku		825 272	591 568	668 730	891 069	2 976 639
Finantseerimistehiingud		7 954	31 688	6 234	0	45 875
Finantseerimistehiingud kokku		7 954	31 688	6 234	0	45 875
KOKKU		2 397 370	2 440 723	2 609 033	2 823 327	10 270 453

Tabel 3. Programmi rahastamiskava täiendav informatsioon 2025. a kohta (muudatuste selgitused koos eelarvega, tuhat eurot)

Ülekantavad vahendid 2024-2025	Eelarve muudatus	Selgitused
Investeeringud	-19 144	Kaitseministri käskkiri nr 1-2/25/99, 29.05.2025 Kaitseministeeriumi valitsemisala 2024. aasta riigieelarve vahendite ülekandmine 2025. aastasse
Sõjalise riigikaitse ja heidutuse programm	-83 084	
Kaitsetahe	-1 672	
Kaitsevalmidus	-2 268	
Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö	-5 354	
Liitlaste kohalolek Eestis	-1 860	
Luure ja eelhoiatust	-6 815	
Riigikaitsealine inimvara	-2 131	
Riigikaitsealiste investeeringute korraldus	-252	
Varude tagamine: lahingumoon	-37 109	
Väeloome: maavägi	-1 158	
Väeloome: merevägi	-430	
Väeloome: muud üksused	-22 864	
Väeloome: õhuvägi	-1 172	
2025. a riigieelarve I pa seaduse muudatused		
Investeeringud	-83	Vt 2025 lisaeelarve eelnõu seletuskiri Rahandusministeeriumi kodulehel: https://www.fin.ee/riigi-rahandus-ja-maksud/riigieelarve-ja-eelarvestrateegia/riigieelarved#2025-aasta-lisaeela
Tulud programmiülesed	291	
Sõjalise riigikaitse ja heidutuse programm	59	
Kaitsetahe	8 905	
Kaitsevalmidus	2 328	

Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö	-110	
Liitlaste kohalolek Eestis	1 398	
Luure ja eelhoiatust	-52	
Riigikaitse inimvara	-8 152	
Riigikaitse investeringute korraldus	190	
Väeloome: maavägi	-12 369	
Väeloome: merevägi	-524	
Väeloome: muud üksused	9 194	
Väeloome: õhuvägi	-748	
2025. a riigieelarve II pa seaduse muudatused		
Investeringud	1 072	Vt 2025 lisaeelarve eelnõu seletuskiri Rahandusministeeriumi kodulehel: https://www.fin.ee/riigi-rahandus-ja-maksud/riigieelarve-ja-eelarvestrateegia/2025-riigieelarve#2025-aasta-riigieel
Sõjalise riigikaitse ja heidutuse programm	-40 117	
Kaitsetahe	-465	
Kaitsevalmidus	4 247	
Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö	-39 375	
Liitlaste kohalolek Eestis	15 550	
Luure ja eelhoiatust	363	
Riigikaitse inimvara	4 040	
Riigikaitse investeringute korraldus	-2 872	
Varude tagamine: lahingumoon	-10 530	
Väeloome: maavägi	-4 737	
Väeloome: merevägi	-1 359	
Väeloome: muud üksused	-4 864	
Väeloome: õhuvägi	-114	
VV reservide eraldised		
Sõjalise riigikaitse ja heidutuse programm	-128	Raha eraldamine VV reservist, korraldus nr 135, 28.07.2025 https://www.fin.ee/riigi-rahandus-ja-maksud/riigieelarve-ja-eelarvestrateegia/riigieelarved#2025-aasta-lisaeelarve
Väeloome: maavägi	-128	

5. Hetkeolukorra analüüs

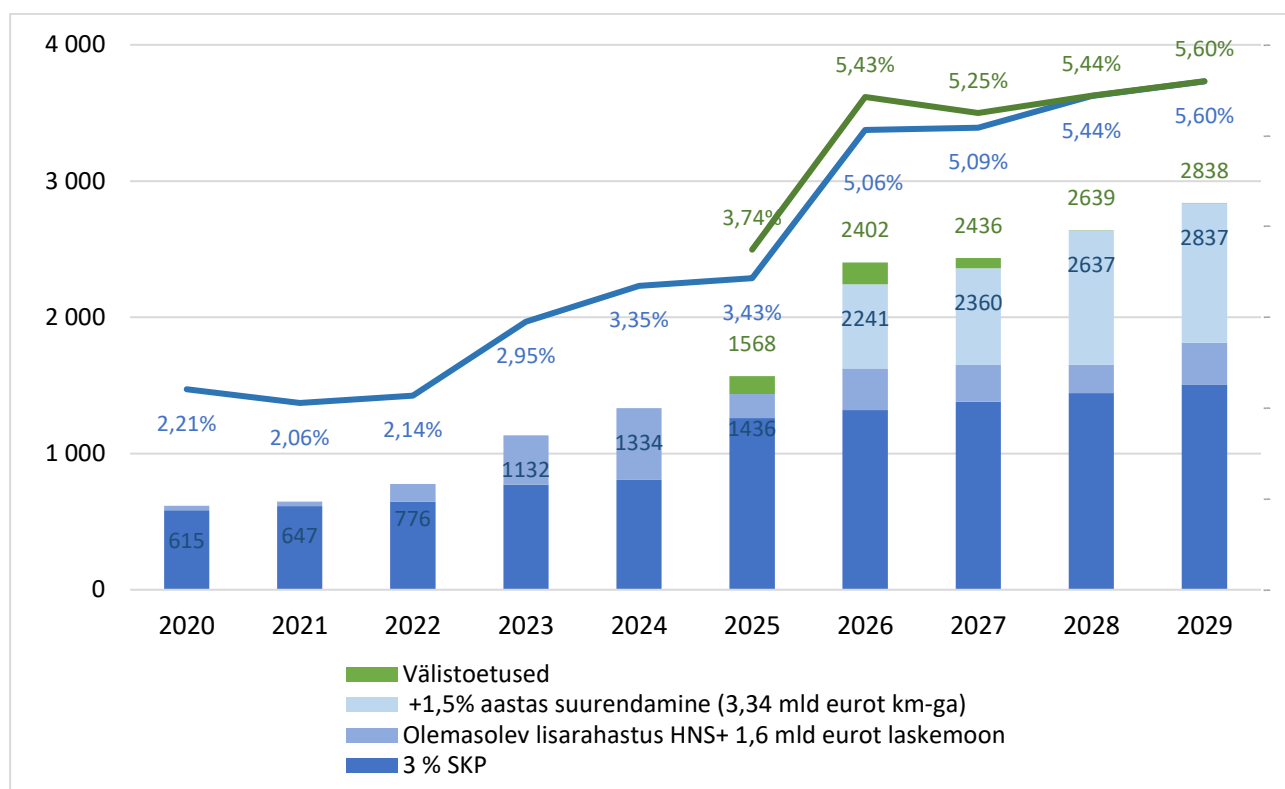
Sõjalise kaitse eesmärk on ennetada sõjalisi ohte ja vajaduse korral riiki edukalt kaitsta ning sõda võita. Venemaa on reaalne, otsene ja pikaajaline oht Euroopale. Eesti peab koostöös NATO liitlastega tagama sõjalise usutavuse Venemaa heidutamiseks ning vajaduse korral suutma otsustavalt tõrjuda iga võimaliku rünnaku. Selleks arendatakse täies mahus välja sõjalised üksused ja võimed, mis on mehitatud, välja õpetatud ja regulaarselt harjutanud, varustatud, relvastatud ning varudega kindlustatud. Eesti kaitsevõimet tugevdab liitlaste lahinguvõimeline kohalolek ja määratud tugevdusüksused, toimiv juhtimisstruktuur, eelpaigutatud varustus ning suutlikkus kiiresti siirata täiendavaid vägesid, võimeid ja varustust. Eesti viib ellu NATO uutes kaitseplaanides ning väevõime-eesmärkides kokkulepitu.

Väevõime-eesmärkide saavutamiseks tagab aastatel 2026-2029 Vabariigi Valitsus sõjalise riigikaitse rahastuse neljal aastal keskmiselt koos välisvahenditega 5,43% SKP-st. Koalitsioonileppe 2025-2027 kohaselt on prioriteetideks:

- Kaitseväge personal;

- ühiskonna kaitsetahte suurendamine;
- olemasolevate ja uute kaitsevõimete arendamine suunates vähemalt 50% kaitse-eelarvest hangeteks ja investeeringuteks;
- liitlassuhete tugevdamine ja liitlaste kohaloleku suurendamine;
- kaitsetööstus kui üks majanduse kasvuvaldkond.

Eesti on viimastel aastatel oluliselt suurendanud oma kulutusi riigikaitsele ja see jääb prioriteediks ka tulevikus. 2025. aastal suurendasid NATO liitlased märgatavalt oma kaitsekulutusi – 23 liikmesriiki 31-st kulutasid vähemalt 2% SKP-st. Euroopa liitlaste ja Kanada kogukulud kasvasid reaalkaardis 20%, ulatudes 559 miljardi euron. USA on jätkuvalt suurim panustaja, moodustades umbes 60% kogu NATO kaitsekuludest (845 mld eurot). Poola juhib endiselt kaitsekulu SKP osakaaluga, milleks on 4,48%, sellele järgnevad Leedu 4%, Läti (3,73%), Eesti (3,38%), Norra 3,35% ning USA (3,22%)². 2025. aastal ulatuvad Eesti kaitsekulud 1,392 miljardi euron ning aastatel 2026-2029 on Eesti kaitsekulud (koos välisvahenditega) keskmiselt 5,43% SKP-st.

Graafik 1. Kaitsekulud ja välisvahendid, otsuste mõju (mln eurot; SKP%-st)

Olulisemad tegevused/sekkumised

Olulisemad tegevused aastani 2029

1. Mitmekihiline õhukaitse

- Kihilise õhukaitse väljaarendamiseks luuakse õhukaitsebrigaad, mis tugevdab nii keskmaad kui ka lühimaa õhutõrjet.
- Õhukaitsebrigaadi koosseisus alustatakse ettevalmistusi ballistilise raketikaitse võime loomiseks, kuid suuremahulised investeeringud järgnevad 2030. aastal.

²AC/281-D(2025)0046-COR1-AS1(R)

2. Laskemoon

- Aastatel 2022-2029 ulatuvad laskemoona hankimise kulud 5 mld euroni, millest 3,2 mld eurot jääb perioodi 2026-2029. Laskemoona hangitakse sealhulgas uutele võimetele, vastase mõjutamiseks tema territooriumil ja õhukaitse tugevdamiseks. Laskemoona hoiustamiseks ehitatakse täiendavad moonalaod.

3. Maavägi

- Jätkatakse diviisi väljaarendamisega. Luuakse ISTAR pataljon, mis tugevdab süvaluurevõimet vastase avastamiseks ja sihistamiseks sügavuses. Samuti arendatakse välja süvalöögi võime ja tugevdatakse diviisi juhtimisvõimet.
- Arendatakse droonivõitlust ja elektroonilist võitlust, sh integreeritakse mehitamata õhusõidukite üksused brigadide ja maakaitseüksuste koosseisu.
- Tulevõime parandamiseks luuakse mehitamata õhuründevõime, sh luuakse diviisi 1. ja 2. jalaväebrigaadi mehitamata õhuründerühmad.
- Luuakse diviisi pioneeripataljon, mille ülesanneteks on tõsta diviisi üksuste hukukindlust ja rajada vajalikke tõkkeid.

4. Isikkoosseis

- Olemasolevate ja uute sõjaliste võimete arendamine ja hoidmine nõuab kompetentset, väljaõpetatud ja jätkusuutlikku isikkoosseisu, millega kaasnevad täiendavad ja senisest suuremad personalikulud, sh korrigeeritakse ajateenijate ja reservväelaste tasusid ning toetusi.
- Tegevväelaste ja tsiviilteenistujate arvu suurendatakse määral, mis tagab uute sõjaliste võimete loomiseks ning nende ülalhoidmiseks vajaliku personali ja üksuste ettevalmistuse. Uute sõjaliste võimete arendamisega kaasnevad tehnilised ja administratiivsed ametikohad täidetakse eelistatult tsiviilteenistujatega, mille tulemusel kasvab tsiviilteenistujate arv.
- Isikkoosseisu suurendamiseks ja hoidmiseks:
 - suurendatakse tegevväelaste palgafondi, et tagada tegevteenistuse jätkusuutlikkus;
 - töötatakse välja võimalused reservväelaste täiendavaks kaasamiseks;
 - suurendatakse reservväelaste toetusi;
 - suurendatakse ajateenijate toetusi, sh igakuist transpordikompensatsiooni, ning toetused seotakse tarbijahinnaindeksiga;
 - rakendatakse meetmeid tegevväelaste karjääri ja pikaajalise teenistuse väärtustamiseks.

5. Ülejäänud tegevused

- Moderniseeritakse mereväe laevastikku, sh arendatakse miinitõrjet ja seirevõimet.
- Luuakse Kaitseväge linnak Narva, mis võimaldab hoida või roteerida väiksemaid üksusi ning loob võimaluse vajadusel Kaitseväge ja liitlaste kohalolu kiireks suurendamiseks piirkonnas. Kohaolek Narvas kannab sõnumit, et Eesti riigi kaitse algab esimesest meetrist, samuti suurendab piirkonna turvatunnet ja kaasatust. Detailsed plaanid kujundatakse koostöös kohaliku omavalitsusega.
- Luuakse Kaitseväge Akadeemia ja Balti Kaitsekolledži ühine õppelinnak Raadile, mis koondab ja tõhustab nii õppe- kui tugitegevusi kui ka tagab Balti Kaitsekolledži õppuritele vajaliku majutushoone. Eesti rahvusvaheline kohustus on tagada Balti Kaitsekolledžile vastuvõtva riigi toetus.

- Jätkatakse Balti kaitsevööndi rajamisega, sealhulgas taotletakse lisarahastust Euroopa Liidult koos Läti, Leedu, Poola jt.
- Rajatakse Kaitseliidule neli uut malevahoonet ja täiendavad lasketiirud, mis aitavad senisest tõhusamalt läbi viia laskeõpet.
- Luuakse täiendavad võimalused liitlaste vastuvõtuks, sh majutus ja väljaõppealad, samuti jätkatakse harjutusväljade arendamist.
- Jätkatakse Nursipalu harjutusvälja arendamist vastavalt kehtestatud planeeringule, sh vajalike maade omandamist harjutusvälja kavandatud laienduse elluviimiseks.
- Rajatakse kaitsetööstuspark Pärnumaale, millega luuakse ettevõtetele baastaristu laskemoona ja lõhkeaine tootmiseks.
- Luuakse Kaitseväge Tulevikuvõime ja innovatsiooni väejuhatuse, mis edendab innovaatiliste lahenduste väljatöötamist ja uute tehnoloogiate kasutuselevõttu. Väejuhatuse põhiülesanne on arendada ja koordineerida mehitamata ning autonoomsete sõjaliste lahenduste kasutuselevõttu Kaitseväes ning teha koostööd Eesti kaitsetööstuse, teadusasutuste ja rahvusvaheliste partneritega.
- Arendatakse andmeside lahendusi ja pilvepõhised teenuseid, laiendatakse satelliitside kasutust ja juurutatakse tehisintellekti kaitsevõime tugevdamiseks, otsustusprotsesside kiirendamiseks ja tegevuste tõhustamiseks.
- Suurendatakse kaitsetööstuse arendustoetusi, et tugevdada Eesti kaitsetööstuse konkurentsivõimet.

6. Programmi tegevused ja teenused

Sõjalise riigikaitse ja heidutuse programm on koostatud RKAK 2022-2031+ sõjalise kaitse tegevussuuna elluviimiseks sh arvestades RKAK 2026-2035 eelotsuste ja NATO väevõime eesmärkides kokkulepituga. Sõjalise kaitse tegevussuund keskendub iseseisva kaitsevõime arendamisele ja kindlustamisele ning NATO kollektiivkaitse rakendumise tagamisele. Sõjalise kaitsega tagatakse varustatud ja väljaõpetatud kaitseväge, tugevad liitlassuhted ja toimiv juhtimine sõjalise rünnaku ennetamiseks, tõkestamiseks ja tõrjumiseks.

Sõjalise riigikaitse ja heidutuse programmil on üks meede, mis kordab programmi eesmärki ja mõõdikuid. Programm koosneb üheksast programmi tegevusest, mis on moodustatud sõjalise riigikaitse olulisemate tegevussuundade eesmärkide saavutamiseks.

Programmi tegevus 1: Väeloome korraldamine

Kuni 2029 aastani arendatavad sõjalised võimed on otseselt seotud NATO võime-eesmärkide ja Kaitseväge juhataja sõjalise nõuandega, tagades kaitseväge järkjärgulise ja tõhusa lahinguvõime kasvu.

Dünaamiline julgeolekuolukord eeldab mitme mahuka võimearenduse samaaegset käivitamist, sealhulgas laeva EML Pikker ja jalaväelahingumasinade CV9035 väljavahetamist. Samal ajal tuleb kiirendada juba käimasolevaid arendusi, nagu juhtimissüsteemide uuendamine ja juhtimispunktide hajutamine, täiendavate suurtükkide ja keskmaa õhutõrje kasutuselevõtt, droonide kiire integreerimine üksustesse, luurevõimekuse arendamine ning laskemoona soetamise jätkamine

kiirendatud korras. Nende tegevuste koordineeritud elluviimine tugevdab riigikaitseks valmisolekut ja tagab võime kiirelt reageerida muutuvale julgeolekuolukorrale.

Kaitseväge lahinguvõime kiireks kasvatamiseks on vajalik kriitiliste sõjaliste võimete koordineeritud ja viivituseeta arendamine ning olemasolevate üksuste täiendamine Ukraina sõja kogemustest lähtuvalt. Nende võimete arendamist ajaliselt edasi lükata ei ole võimalik, sest ühe komponendi mahajäämus või hiline mine vähendab oluliselt Kaitseväge lahinguvõimet tervikuna ning suurendab riski soovitud sihttaseme saavutamisel. Nelja eelarveaasta jooksul on erinevate sõjaliste võimete arendamiseks planeeritud ligikaudu 3 miljardit eurot.

Tabel 2. Väeloome korraldamine

Tegevuse eesmärk:	Riigikaitse arengukava elluviimisel järgitakse kokkulepitud ressursiraamistikku, võimed saavutatakse kiiresti									
Tegevuse kirjeldus:	Programmi tegevus keskendub väeloome koordineeritud arendamise, sealhulgas olemasolevate Kaitseväge ja maakaitse üksuste alahoidmise ja väljaõppe ning RKAK 2022-2031+ määratletud uute sõjaliste võimete väljaarendamisega seotud tegevustele.									
Vastutaja:	Programmi tegevuse eesmärgi saavutamise eest vastutab kaitsevõime asekan tsler.									
Tegelik					Sihttase					
2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	
RKAK perioodi lõpuks (2035) ette nähtud uued üksused/projektid on valmis (kumulatiivne)							Suund: ↑	Allikas: Kaitseministeerium		
NA	NA	NA	NA	NA	NA					

Joonis 1. Programmi tegevusse panustavad teenused

Väeloome arendamine

Kaitseväge juhtimisstruktuuri kohandatakse paindlikumaks ja hajutatumaks, et tagada juhtimisvõime toimimine ka keerulistes ja hajutatud lahingutingimustes. Selle toetamiseks laiendatakse erinevate sidevõrkude – tsiviilraadioside, mobiil- ja andmeside, satelliitside ning pilvepõhiste lahenduste –

kasutamist ning parandatakse sidekanalite töökindlust, turvalisust ja mitmekesisust. Arenduste eesmärk on tagada juhtimissüsteemide pidev kättesaadavus ja infovahetuse katkematus kriisi või ründeolukorras.

Väeliikide üleselt soetatakse mehitamata õhusõidukeid ja elektroonilise võitluse (EW) süsteeme, mille kasutamine juurutatakse ühtsete protseduuride, väljaõppe ja logistilise toe kaudu üksuste igapäevasesse tegevusse. Eesmärk on parandada luure- ja seirevõimet, tõkestada vastase drooni- ja sidevõime kasutamist ning lühendada otsustusaega nii rahu- kui kriisiolukorras.

Maaväe fookuses on 2022. aastal loodud diviisi juhtimisvõime edasiarendamine ja üksuste lähelahinguvõime tugevdamine, tuginedes Ukraina sõja õppetundidele. Erilist tähelepanu pööratakse liikuvuse ja tulejõu suurendamisele, kaitsepositsioonide tugevdamisele ning üksuste suutlikkusele tegutseda hajutatult, säilitades samas koostegutsemisvõime liitlastega. Eesmärgi saavutamiseks suurendatakse tulejõudu (sh kaugmaa süvalöökkide võimet) ning hangitakse täiendavad ründedroonid; arendatakse juhtimis- ja toetusfunktsioone; luuakse süvaluurevõime, milleks moodustatakse ISTAR pataljon; tugevdatakse droonivõitluse ja elektroonilise sõjapidamise võimekust, integreerides mehitamata lennuvahendite üksused brigaadide ja maakaitseüksuste koosseisu; luuakse mehitamata õhuründevõime, sh moodustatakse üksuste juurde õhuründerühmad; täiendatakse diviisi pioneerivõimet; moodustatakse suurtükiväerügement; ning alustatakse Scouts pataljoni CV90 lahingumasinatega väljavahetamist.

Õhuväe arenduste eesmärk on õhuruumi kihilise õhukaitse süsteemi tugevdamine, et kaitsta kriitilisi objekte ja elanikkonda ning tõrjuda tõhusalt raketi- ja droonirünnakuid. Investeeringud keskmaa- ja lühimaa-õhutõrjevahenditesse, sensorivõrkudesse ja juhtimissüsteemidesse tõstavad Eesti suutlikkust iseseisvaks õhuruumikaitseks ning valmisolekut NATO liitlasüksuste vastuvõtmiseks ja toetamiseks. Kihilise õhukaitse väljaehitamiseks luuakse õhukaitsebrigaad, millega tugevdatakse keskmaa (IRIS-T) ja lühimaa (MISTRAL, PIORUN) õhutõrjevõimet. Õhukaitsebrigaadi koosseisu moodustatakse õhukaitsedivisjonid ning mobiilne lühimaa-õhutõrjeüksus (MSHORAD), mis suurendab üksuste manöövervus- ja reageerimisvõimet. Täiendavalt viiakse läbi ballistilise raketikaitse turu-uuring, et hinnata sobivaid lahendusi ja nende integreeritavust olemasolevasse käsuaahelasse ning sensoritaristusse.

Mereväe fookuses on Eesti merekaitse jätkusuutlikkuse ja operatiivvõime säilitamine ning parendamine. Arendatakse nii mereseire- kui ka miinitõrjevõimet, et tagada mereteede julgeolek ja kaitsta Eesti majandusvööndit. Eesmärgi saavutamiseks renoveeritakse olemasolevad miinijahtijad ning ehitatakse uus laev; laevastikku lisandub kaks väekaitsekaatrit. Tugevdatakse mereseirevõimekust ning täiendatakse relvastust ja varusid, sh hangitakse täiendavalt meremiine ning laevatõrjeraketisüsteeme. Laevastiku uuendamise ja hoolduse kõrval pööratakse tähelepanu merelise väljaõppe ning liitlastega koostöö tugevdamisele.

Kaitseliidu üksuste alahoidmine ja väljaõpe (toetus maaväele) – suurendatakse Kaitseliidu taristuinvesteeringuid. Olulisem taristuobjekt on Tartu valda Raadi alevikku rajatava Tartu maleva tagalakeskuse staabi- ja tagalakeskuse I ja II etapi valmimine (vastavalt 2027.a ja 2028.a). 2026. aastal saab Rapla malev endale kaasaegsema ja maleva ülesannetega vastavuses oleva hoone. Samal aastal algavad ka Järva maleva staabi- ja tagalakeskuse projekteerimistööd, eesmärgiga, et see valmiks 2027/2028. Järva malev on seni ainus Kaitseliidu malev, mille staap ei asu maakonnakeskuses.

Samuti investeeritakse Kaitseliidus relvade ja laskemoona hoiustamistingimuste parandamisse. Väljaõppetingimuste parandamiseks tehakse investeeringuid rohkem kui kümnes Kaitseliidu lasketiirus.

Alustatakse Põlva ja Võrumaa malevate taristu rajamisega, kuna mõlema maleva kinnisvarakeskkond on osaliselt nõuetele mittevastav. Taristu ettevalmistöödega alustatakse arengukava lõpuperioodil (2029.a).

Üksuste alalhoidmise kogumaht on ~500 mln eurot. See hõlmab loodud võimete elutsüklikulusid, sh puuduva varustuse esmaseid soetusi, varuosade hankimist, varustuse väljavahetamist elutsükli lõpus, remonti ja hooldust (sh teenuse sisseostu), tehnika parendusi (nt vahepealsed uuendused), soetatud vahendite ümberehitust, side- ja IT-arendusi ning utiliseerimisega seotud kulusid.

Kaitseväge taktikalise väljaõppe toetamiseks hangitakse täiendavad lasermatkeseadmete süsteemid, mis võimaldavad realistlikku ja ohutut treeningut kõigis väeliikides. See suurendab väljaõppe kvaliteeti, kiirendab õppustel õpitulemuste saavutamist ja parandab üksuste koostegutsemisoskust nii rahu- kui ka kriisiajal.

IKT toetuse tagamine – valitsemisala üleselt viiakse kõik tööjaamad üle uuematele operatsioonisüsteemidele ja tarkvaraversioonidele ning tagatakse nende pidev ajakohastamine kesksete halduslahenduste abil, et kindlustada töökohtade turvalisus, töökindlus ja vastavus kaasaegsetele küberturbenõuetele.

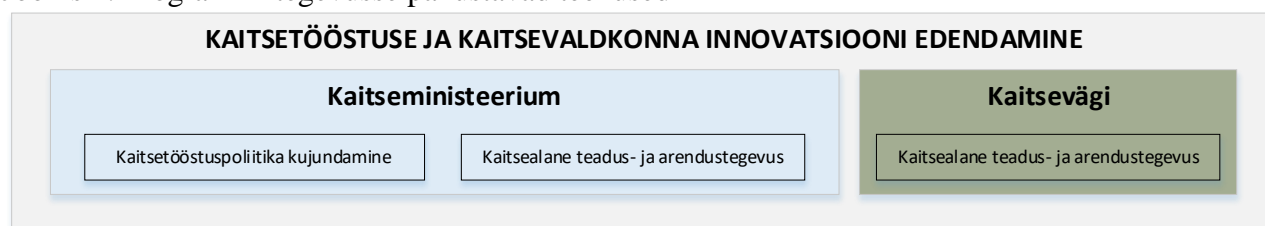
Uuendatakse keskseid teenuseid toetavaid süsteeme ja seadmeid vastavalt nende elueale ja töökindluse tagamise vajadusele (sh andmekeskused, serveriplatvormid ja haldussüsteemid) ning arendatakse kaasaegseid monitooringu-, haldus- ja juhtimislahendusi, et tagada kesksete teenuste töökindlus, katkestusteta toimimine ja turvalisus.

Programmi tegevus 2: Kaitsetööstuse ja kaitsevaldkonna innovatsiooni edendamine

Tabel 3. Kaitsetööstuse ja kaitsevaldkonna innovatsiooni edendamine

Tegevuse eesmärk:	Eesti kaitsevõime arendamisel kasutatakse uuenduslikke ja tõhusaid lahendusi ning innovaatiline kaitsetööstus toetab Eesti kaitsevõime tugevdamist ja panustab majanduskasvu									
Tegevuse kirjeldus:	Programmi tegevus koondab tegevusi, mis on suunatud kaitsetööstuse arendamisele Eestis ning innovatiivsete kaitsevaldkonna toodete ja lahenduste arendamisele, katsetamisele ning kasutuselevõtmisele.									
Vastutaja:	Programmi tegevuse eesmärgi saavutamise eest vastutab kaitsetööstuse ja kaitsevaldkonna innovatsiooni asekancler.									
Tegelik					Sihttase					
2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	
Allikas: Kaitseministeerium										

Joonis 2. Programmi tegevusse panustavad teenused

Kaitseministeeriumi teadus- ja arendustegevus – rõhk on koostöös teadusasutuste ja kaitsetööstusega uute lahenduste väljatöötamisel, mis parandavad Kaitseväe eelhoiatust, olukorrateadlikkust ja reageerimisvõimet. Teadusvaldkonnadena on prioriteetsed tehisintellekt, autonoomsed süsteemid ja robootika, pette tehnoloogiad ja -eksperimentid, elektrooniline võitlus, kübertehnoloogiad ja küberkaitse.

Toetatakse teadustaristuid ja kompetentsikeskuseid:

- Kaitseväe Akadeemia elektroonilise võitluse kompetentsikeskust ja sinna loodud tehnoloogia kaitselaborit, mis toetab Kaitseväe EW võime arendamist õppe- ja teadustegevuse kaudu ja tugevdab valdkonna koostööd liitlastega;
- CR14 salajase harjutusvälja väljaarendamist, mis võimaldab NATO-le ja liitlastele pakkuda akrediteeritud platvormil eksperimente, sõjamänge, realistlikel stsenaariumidel põhinevaid õppusi ja väljaõpet;
- krüptograafia alase hindamise kompetentsikeskust, mille eesmärk on luua krüptograafiliste turbelahenduste hindamise oskus ning kasvatada krüptograafia-alast pädevust ja järelkasvu.

Jätkatakse osalemist rahvusvahelises teaduskoostöös, sh NATO teadus- ja tehnoloogiorganisatsiooni uurimisrühmades. Samuti pakub Euroopa kaitsefond (EDF) võimendust oluliste kaitsetehnoloogiate arendamisel toetades Kaitseväe võimearendusi üle-Euroopalistes teadus- ja arendusprojektides.

Toetatakse Kaitseministeeriumi valitsemisalas teaduskompetentsi ja -järelkasvu arendamist ning suunatakse doktorantuuri õppima vähemalt kaks tegevväljast aastast.

Kaitseväe teadus- ja arendustegevus – Kaitseväe sõjaliste võimete kiireks ja jätkusuutlikuks kasvatamiseks luuakse Tulevikuvõime ja innovatsiooni väejuhatuse, mille põhiülesanne on kiirendada uute tehnoloogiate ja lahenduste kasutuselevõttu ning tõhustada kriitiliste võimelünkade lahendamist. Väejuhatuse vähendab üksuste administratiivset koormust, võimaldades neil keskenduda sõjalistele põhitegevustele ning koordineerib innovatsiooniprotsessi, toetades väeliikidesse loodavate innovatsioonijuhtide tööd ja süsteemset koostööd Eesti kaitsetööstuse, teadusasutuste ning rahvusvaheliste partneritega.

Keskelt juhitud innovatsiooniprotsessi toetamiseks planeeritakse Kaitseväe üksustele vähemalt 2,6 miljoni euro ulatuses eelarvelisi vahendeid omaalgatuslike projektide kiireks käivitamiseks ja katsetamiseks. Väejuhatuse toetab üksusi nende vahendite tõhusal rakendamisel. Selline lähenemine võimaldab Kaitsevälal kiiresti rakendada Ukraina sõja praktilisi õppetunde ning tagab, et innovaatilised lahendused jõuavad kasutusse viivitusteta.

Kaitsetööstuspoliitika kujundamine – Eesti kaitsetööstuspoliitika eesmärgiks on rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline, ekspordile orienteeritud ja kõrge arendustasemega kaitsetööstuse tekkimine ja püsimine Eestis. Uuendatud Eesti kaitsetööstuspoliitika keskendub Eesti ettevõtete ekspordile, tootearendusele ja innovatsiooni toetamisele. Valdkonna peamiseks tulemusmõõdikuks on seatud eesmärk, et sektori käive kasvab 2030. aastaks 2 mld euronit, millest vähemalt 70% moodustab eksport. Kaitseministeerium koostab igal aastal koostöös partneritega (Eesti kaitsetööstus Liit, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus, Kaitsevägi, teised ministeeriumid) kaitsetööstuspoliitika rakenduskava.

Rajatakse kaitsetööstuspark, mille projekteerimiseks ja ehituseks planeeritakse 42 mln eurot. Tööstuspark on suunatud eeskätt laskemoona ja lõhkematerjali tootmise edendamiseks. Kuigi Eestis on alates 2018. aastast võimalik sõjarelvi, sõjalist laskemoona ning lõhkematerjali toota, siis praktikas ei ole tööstus laskemoona ja lõhkematerjali tootmiseni jõudnud. Oluline on lähtuda põhimõttest, et laskemoona ja lõhkematerjali tootmine Eestis peab toimima turumajanduslikel alustel ning olema ekspordile suunatud, sest Eesti enda vajadus jääb piiratuks. Lisaks tööstuspargi rajamisele toetatakse Eesti kaitsetööstuse toodangu tarnimist Ukrainasse, suurendatakse rahastust teadus- ja

arendustegevusele ning kaas-rahastatakse Eesti ettevõtete ja ülikoolide osalusega Euroopa Kaitsefondi projekte.

Kaitseministeeriumi arendustoetuste meede loodi 2013. aastal. Sellest ajast alates on Eesti julgeolekukeskkond oluliselt muutunud ning lisaks kiirele hinnatõusule on kasvanud ka ettevõtete arendus- ja teadustegevuse vajadus ning sellega seotud kulud kaitsetööstuses. Lähiaastatel suurendatakse arendusprojektidele suunatud toetuste mahtu, võimaldades igal aastal toetada 8–10 uue toote arendamist ja testimist koostöös Kaitsevähaga. Samuti kasvab rahaline panus Euroopa Liidu programmide kaasrahastamisse, mille tulemusel saab Eesti osaleda suuremas mahus EDFi projektides ja taotleda rohkem Euroopa Liidu rahastust. See loob eeldused, et Eesti kaitsetööstus saaks arendada suuremahulisi kaitseotstarbelisi tooteid koostöös teiste liikmesriikide konsortsiumidega ning toota lõhkeainet ja laskemoona Eestis, mis on riigikaitse seisukohalt strateegiliselt oluline.

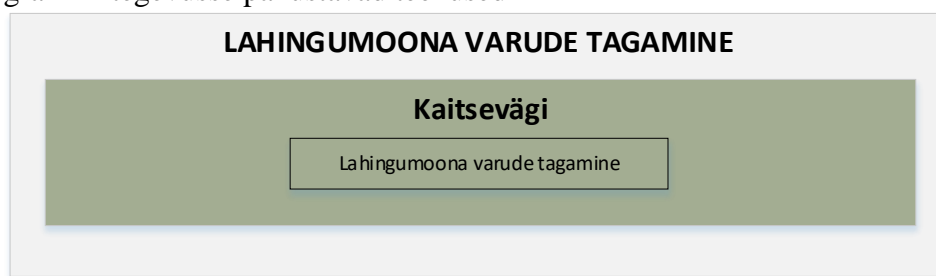
Programmi tegevus 3: Lahingumoonade varude tagamine

Tabel 4. Lahingumoonade varude tagamine

Tegevuse eesmärk:	Vajalik moonakogus on tagatud									
Tegevuse kirjeldus:	Programmi tegevus keskendub ressursimahukate lahingumoonade soetamise ja haldamise tegevustele.									
Vastutaja:	Programmi tegevuse eesmärgi saavutamise eest vastutab kaitsevõime asekancler.									
Tegelik					Sihttase					
2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	
RKAK perioodi lõpuks (2031) ette nähtud lahingumoonade varud on soetatud*							Suund: ↑	Allikas: Kaitseministeerium		
NA	NA	NA	NA	Info juurde- pääsupiiranguga	Info juurde- pääsupiiranguga	Info juurde- pääsupiiranguga	Info juurde- pääsupiiranguga	Info juurde- pääsupiiranguga	Info juurde- pääsupiiranguga	Info juurde- pääsupiiranguga

*Andmed on Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määruse nr 262 § 5 lg 4 p 1 alusel riigisaladus tasemel SALAJANE

Joonis 3. Programmi tegevusse panustavad teenused

RES 2025-2028 raames eraldas Vabariigi Valitsus 1,6 miljardit eurot (koos käibemaksuga) laskemoona hangeteks järgmiseks seitsmeks aastaks. Kaitsekulude tõus üle 5% võimaldas tuua aastatesse 2030-2035 planeeritud 525 miljoni euro väärtuses laskemoona hankeid varasemasse perioodi.

2025-2029 soetatakse laskemoona kokku 3,2 mld euro väärtuses, sh HIMARS ja IRIS-T keskmaa õhutõrjesüsteemide laskemoon.

Programmi tegevus 4: Kaitsevalmiduse ja liitlaste kohaloleku tagamine Eestis

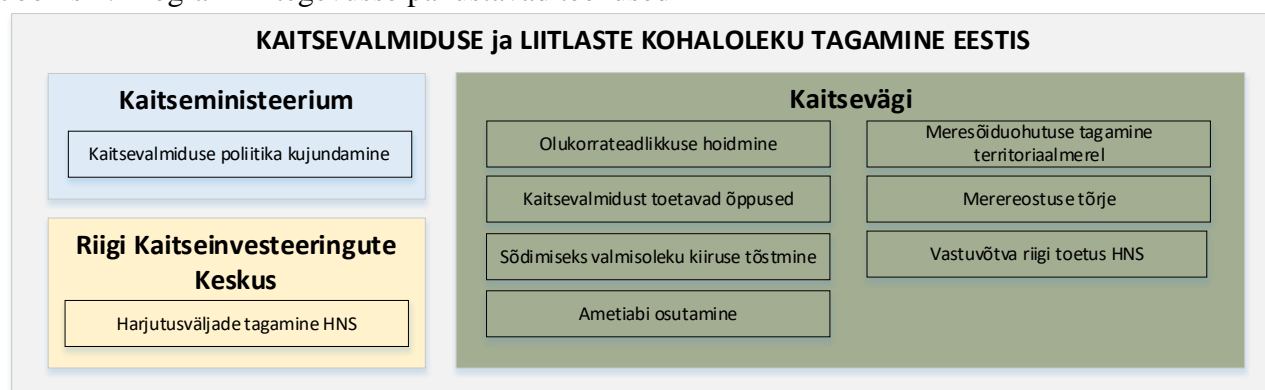
Tabel 5. Kaitsevalmiduse ja liitlaste kohaloleku tagamine Eestis

Tegevuse eesmärk:	Kõik RKAK Kaitseväge sõjaaja üksused on lahinguvalmis ja varudega tagatud ning liitlaste püsiv sõjaline kohalolek tugevdab Eesti kaitsevõimet ning NATO heidutus- ja kaitsehoiakut									
Tegevuse kirjeldus:	Programmi tegevused on suunatud kaitsevalmiduse tagamisele, eeskätt poliitika kujundamisele, olukorratähtsuse hoidmisele, õppuste ja õppekogunemiste korraldamisele ning muudele sõjalise valmisoleku kiirust tõstvate tegevuste läbiviimisele ning liitlaste sõjalise kohaloleku ja siirmisvõimekuse tagamisele.									
Vastutaja:	Programmi tegevuse eesmärgi saavutamise eest vastutab kaitsevõime asekancler.									
Tegelik					Sihttase					
2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	
Kaitsevalmiduse kõrgendamise otsuse tegemise aeg alates eelhoiatuse saamisest*										Suund: ↓ Allikas: Kaitseministeerium
NA	NA	NA	Info juurde- pääsupiiranguga	Info juurde- pääsupiiranguga	Info juurde- pääsupiiranguga	Info juurde- pääsupiiranguga	Info juurde- pääsupiiranguga	Info juurde- pääsupiiranguga	Info juurde- pääsupiiranguga	Info juurde- pääsupiiranguga
Kaitsevalmiduse saavutamise aeg alates kaitsevalmiduse kõrgendamise otsusest (LÕKi mõõdik)**										Suund: ↓ Allikas: Kaitseministeerium
NA	NA	NA	Info juurde- pääsupiiranguga	Info juurde- pääsupiiranguga	Info juurde- pääsupiiranguga	Info juurde- pääsupiiranguga	Info juurde- pääsupiiranguga	Info juurde- pääsupiiranguga	Info juurde- pääsupiiranguga	Info juurde- pääsupiiranguga
Prioriteetsete liitlaste sõjaline kohaolek on kinnistatud										Suund: → Allikas: Kaitseministeerium
JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH

*Andmed on AvTS § 35 lg1 p 3¹ alusel juurdepääsupiiranguga.

**Eesti Kaitseväge hinnang Kaitseväge üksuste lahinguvalmidusele on Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määruse nr 262 § 5 lg 1 p 3 alusel riigisaladus tasemel SALAJANE.

Joonis 4. Programmi tegevusse panustavad teenused

Kaitsevalmiduse poliitika kujundamine – Eesti julgeoleku suurimaks ohuks on Venemaa sõjaline kallaletung. Vähendamaks ründaja eelist initsiatiivi haaramisel, peab Eesti ja liitlaste vägede täielikku kaitsevalmidusse viimise aeg olema lühem, kui luureasutuste poolt antav eelhoiatusaeg. See tähendab, et me peame olema 100% valmisolekus kogu aeg.

Sõjalise riigikaitse toimimise eelduseks on terve ühiskonna kaasatus ja erinevate eluvaldkondade koostöös toimiv terviklik riigikaitse, mis tagab ühiskonna vastupanuvõime, toimepidevuse ja valmisoleku kriisiolukordadeks. Alustatakse ühisplaneerimist ning viiakse läbi valmidusõppusi kohalike omavalitsuste ja teiste riigiasutustega, sh on kohalikele omavalitsustele peamisteks partneriteks maakaitseringkonnad. Taotletav eesmärk on, et nii kohalikud omavalitsused kui ka ettevõtjad on kursis sõjalise riigikaitse ettevalmistamise ja läbiviimisega kaasnevate ootustega neile ning nad oskavad nende ootustega arvestada oma tegevuste planeerimisel. Eesmärgiks on, et perioodil 2026-2029 on 70% kohalikest omavalitsustest osalenud sõjalist riigikaitset käsitleval koolituspäeval.

Hoitakse ja arendatakse sõjalise valmisoleku juhtimise kvaliteeti läbi erinevate õppuste Vabariigi Valitsusele ja Kaitseministeeriumi valitsemisalale koostöös teiste ministeeriumite ning asutustega. NATO kriisireguleerimise õppuste CMX seeriad toetavad strateegilise tasandi kriisiaegse juhtimise harjutamist koostöös NATO struktuuride ja liitlastega. Vabariigi Valitsusele korraldatakse igal aastal vähemalt üks lauaõppus, mis aitab tõhustada otsustusprotsesse ning valmistada Valitsust ette riigikaitseliste, sh sõjaliste otsuste tegemiseks.

Jätkatakse koos Läti ja Leeduga Balti kaitsevööndi rajamist, et kaitsta Eestit esimesest meetrist ja ehitatakse piiridele sõjalised kaitserajatised, mis on Ukraina sõjas tõestanud ennast efektiivsetena ning aidanud kaasa vastase üksuste pealetungi aeglustamisele ja peatamisele. 2025.a alustati kolme-etapilist Balti kaitsevööndi rajamist. Esimene etapis luuakse tugipunktide prototüübid, lisaks hangitakse tugipunktile vajalikud tõkestusvahendid (draakonihambad, lõiketraat), ehitusvahendite konteinerid ning rajatakse esimesed tugipunktid nii kirde kui ka kagu suunale. KMAK 2029-s rahastatakse projekti 66 mln euroga, lisaks taotletakse lisarahastust Euroopa Liidult koostöös Läti, Leedu, Poola jt.

Tagatakse, et NATO kaitseplaanid ja väestruktuur toetab Eesti sõjalise kaitse vajadusi ning Eestil on kehtivad plaanid liitlasüksuste kiireks vastuvõtmiseks. NATO uute regionaalsete kaitseplaanide alusel demonstreeritakse Balti riikides regulaarselt heidutuse tõstmist ja harjutatakse tugevduse läbiviimist Balti operatsiooniruumis. Igal aastal korraldatakse vähemalt üks lauaharjutus, mis keskendub ühendvägede siirmissoperatsiooniga seotud plaanidele ning kuhu kaasatakse teised ministeeriumid ja asutused.

A lustatakse koostöös Eesti tsiviilpartnerite ja NATO sõjalise juhtstruktuuriga vastuvõtva riigi minimaalsete operatiivnõuete välja töötamist, et tagada liitlasüksuste vastuvõtuks vajalik operatiivne valmisolek vastavalt kaitseplaanidele. Operatiivnõuded töötatakse eelduslikult välja 2026. aastaks, sh luuakse NATO-le õiguslik alus operatiivnõuete kehtestamiseks.

Vastuvõtva riigi toetus (HNS) - liitlaste vastuvõtmiseks vajaliku taristu ehitamisel ja arendamisel on eesmärgiks tagada alaliselt Eestis paiknevatele liitlaste üksustele olme-, teenistus- ja väljaõppevõimalused ning arendada taristut, mis on vajalik liitlaste vastuvõtmiseks suuremate õppuste või kriisi korral.

Liitlasüksused paiknevad kõigis kolmes Kaitseväe linnakus (Tapa, Ämari, Lõuna-Eesti). Liitlaste taristu ja ülalpidamiskuludeks kinnitati KMAK 2024-2027 335 mln eurot, millest Vabariigi Valitsuse poolt on taristuehituseks eraldatud vahendeid ca 100 mln; puuduolev summa (ca 180 mln eurot) taotletakse NATO investeringute fondist (NSIP). Liitlaste taristu ülalpidamiskulud aastatel 2026-2029 on kokku umbes 55 mln eurot.

NSIP merelise taristu programmis kiideti heaks Miinisadama lainemurdja projekt aastateks 2034-2038, kuid see toodi varasemaks, kuna teised riigid ei esitanud õigeaegselt dokumente. Lainemurdja ehitustööd Miinisadamas on käimas.

Liitlaste vastuvõtuks jätkatakse Reedo linnaku rajamist liitlaste lahingugrupile (Lõuna-Eestis Reedo vastuvõtmise, formeerimise ja edasiliikumise vahetus läheduses). Planeeritakse ja vajadusel rajatakse korpuse tasandi eesmine juhtimispunkt.

Jätkatakse Nursipalu harjutusväljaku väljaehitamist, koos maade soetusega. Nursipalu arendusprogramm näeb ette nelja laskevälja ja taktikaala ning kolme UXO-ala (lõhkemata lahingumoon).

NATO Balti õhuturbemissioon on rahuaja missioon, mille eesmärgiks on NATO õhuruumi terviklikkuse tagamine ning lennureeglite ja õhupiiri rikkumiste tuvastamine. NATO õhu- ja raketikaitse osaks on rotatsioonilise mudeli raamistik, mis võimaldab liitlaste lühiajalisi hävitajate ning õhukaitse süsteemide siirmisi NATO idatiivale. Eesti tagab kaasnevad võõrustajariigi kohustused üksuste vastuvõtmiseks ja teenindamiseks, nt lennukiangaaride arvu suurendamine ning teatud kulud seonduvalt ülalpidamise ja teiste teenustega.

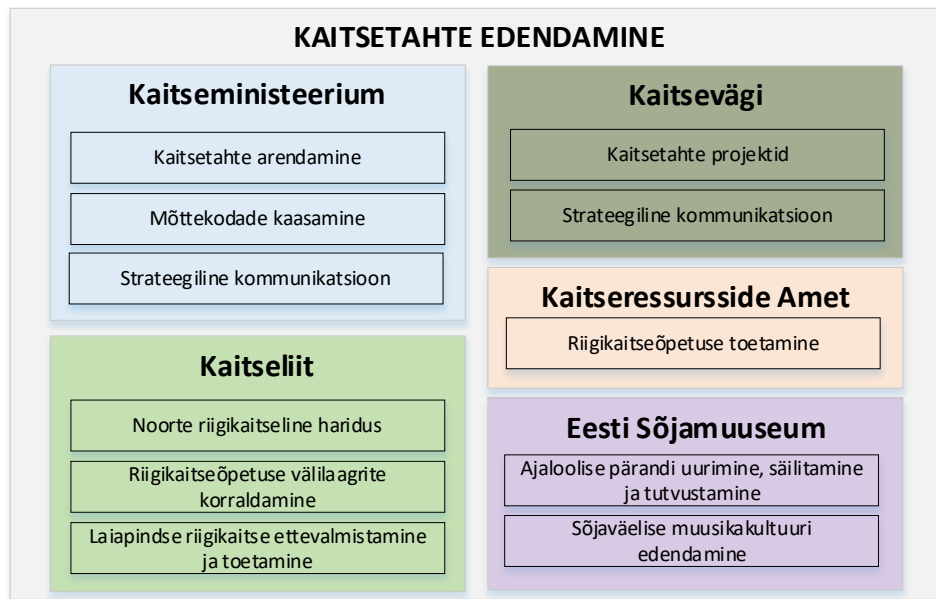
Kaitsevalmidust toetavad õppused – sõjalise valmisoleku kontrolliks korraldatakse aastatel 2026-2029 lisaõppekogunemine igal aastal vähemalt kahele pataljoni-suurusele üksusele. Lisaõppekogunemised korraldatakse 1600 reservväelasele kuni seitsmeks päevaks (11200 inimpäeva) ja sellesse kaasatakse erinevad juhtimistasandid. Sel perioodil viib Kaitseväge läbi suurõppusi Siil/Kevadtorm, *Decisive Lancer* ja *Northern Coast*, kuhu kaasatakse ka reservväelasi õppekogunemiste kaudu, eesmärgiga tugevdada üksuste koostööd ja parandada sõjalise väljaõppe taset. Lisaks viiakse läbi õppekogunemisi OKAS, lähtudes Eestit ümbritsevast ohuhinnangust.

Programmi tegevus 5: Kaitsetahte edendamine

Tabel 6. Kaitsetahte edendamine

Tegevuse eesmärk:	Ühiskonnas on tugev toetus riigikaitsele ja riigikaitsetele ning elanike valmisolek panustada riigikaitsele on kõrge									
Tegevuse kirjeldus:	Programmi tegevus koondab tegevusi, mis on suunatud ühiskonna kaasamisele laiemalt riigikaitsele, sealhulgas erinevate sihtgruppide (reservväelased, kooliõpilased, nende perekonnaliikmed, erasektori tööandjad jne) kaitsetahte suurendamisele.									
Vastutaja:	Programmi tegevuse eesmärgi saavutamise eest vastutab õiguse ja halduse asekanter.									
Tegelik					Sihttase					
2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	
Elanike valmisolek osaleda kaitsetegevuses							Suund: ↑	Allikas: Avaliku arvamuse uuring		
57,6%	57%	66%	64%	61%	>66%	>66%	>66%	>66%	>66%	
Elanikkonna toetus ajateenistusele							Suund: ↑	Allikas: Avaliku arvamuse uuring		
90%	83%	83%	87%	87%	89%	90%	90%	90%	90%	0,9
Elanikkonna toetus riigikaitsele							Suund: ↑	Allikas: Avaliku arvamuse uuring		
77%	72%	81%	83%	81%	>81%	>81%	>81%	>81%	>81%	>82%

Joonis 5. Programmi tegevusse panustavad teenused

Kaitsetahte arendamine - selleks, et tulevikus säiliks ja laieneks värbamisväli tegevteenistusse ning reservväelased oleksid motiveeritud riigikaitsele panustama, tõhustatakse ja laiendatakse tegevusi noorte suunal. Kaitseministeeriumi valitsemisala noortepoliitika eesmärgiks on tugevdada noorte riigikaitse hoiakuid ja valmidust riigikaitsele osaleda. See tegevus toetab Kaitseväge juhataja personali prioriteeti.

Noortepoliitika elluviimiseks koostati rakenduskava, mis sisaldab uusi sihtrühmi (lapsevanemad, alg- ja põhikooli noored, õpetajad ja koolijuhid), töösuundi ja teenuseid ning olemasolevate teenuste tõhustamist, sh värbamine Kaitseväkke ja Kaitseväge Akadeemiasse.

Noorte riigikaitse haridus - Kodutütred ja Noored Kotkad pakuvad noortele esmast võimalust osaleda riigikaitse hariduses. Kaitseliidu noortepoliitika eesmärk on, et iga Kodutütarde ja Noorte Kotkaste liige jõuaks täisealiseks saades teadliku arusaamani, kuidas ta soovib oma panuse riigikaitsele anda ning kõik on saanud selleks hetkeks põhjaliku ülevaate võimalikest karjäärivõimalustest riigikaitse valdkonnas. Süsteemse tegevuse tulemusena peaks suurenema vabatahtlikult ajateenistusse astujate arv ja kasvama huvi õppimise vastu Kaitseväge Akadeemias. Perioodil keskendutakse riigikaitsele suunatud baaskoolituse läbiviimisele.

Samuti suurendatakse Kaitseliidu noorliikmete ja kaasatud noorte liikumisvõimalusi, pakkudes rohkem füüsilist aktiivsust toetavaid tegevusi. Edukust mõõdetakse osalejate arvu, matkasarjade, orienteerumispäevade ja laagrite toimumiskordade järgi. Paljudel Kaitseliidu noorliikmetel ei ole kodus vajalikku varustust välitegevuseks, mistõttu on oluline et igas maakonnas oleks olemas varustus, mida saab väljaõppeks kasutada.

Perioodi jooksul investeeritakse noorte droonipädevuse tõstmisesse. Droonipädevuste varajane arendamine aitab noortel omandada kaasaegses riigikaitse vajalikke oskusi ning loob aluse hilisemaks spetsialiseerumiseks sõjalistes või tsiviilõppeasutustes. Kasvav nõudlus droonispetsialistide järele nii riigikaitse kui ka tsiviilsektoris tugevdab riigikaitset ja selle konkurentsivõimet töajuturul.

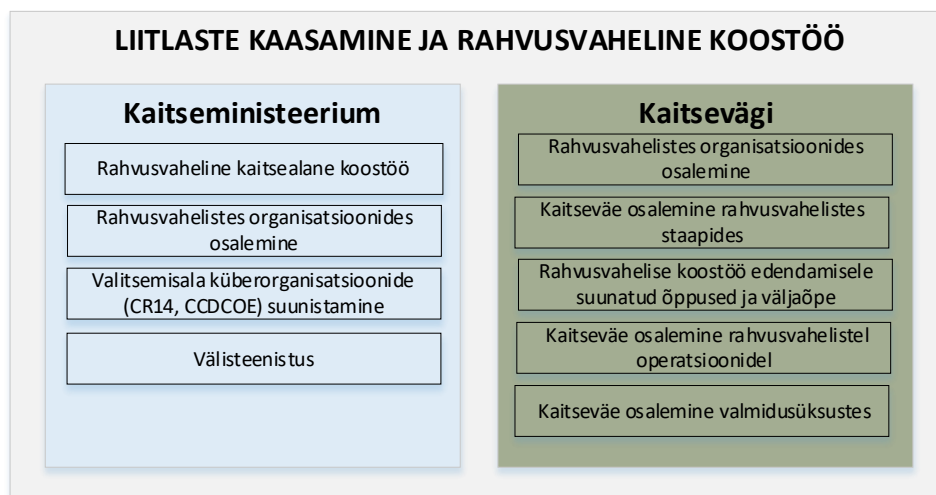
Ajaloolise pärandi uurimine, säilitamine ja tutvustamine - toetatakse Eesti Sõjamuuseumi käsirelvade kogu eksponeerimisvõimaluste parandamist ja relvade hoiustamistingimuste vastavusse viimist relvaseaduses sätestatud nõuetele, samuti muuseumi hoone kliimasüsteemide väljavahetamist.

Programmi tegevus 6: Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö

Tabel 7. Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö

Tegevuse eesmärk:	Liitlaste toetus Eesti kaitselahendile on tagatud pikaajaliste vägedega täidetud plaanide ning kaitsekokkulepetega									
Tegevuse kirjeldus:	Programmi tegevus koondab tegevusi, mille eesmärgiks on tagada kaitsevaldkonnas liitlaste ja partneritega kahe- ja mitmepoolse koostöö arendamine ning liitlaste valmiduse suurendamine panustada Eesti kaitselahendisse ja toetada Eesti kaitselahendi jaoks vajalikke lahendusi NATO-s ja teistes rahvusvahelise koostöö formaatides. Lisaks sisaldab programmi tegevus KV tegevusi, mis on seotud rahvusvahelistel sõjalistel operatsioonidel, valmidusüksustes ja õppustel osalemisega.									
Vastutaja:	Programmi tegevuse eesmärgi saavutamise eest vastutab kaitsepoliitika asekancler.									
Tegelik					Sihttase					
2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	
Eesti mõju ning tegusus NATO-s ja Euroopa Liidus on suuremad, kui Eesti suurus seda eeldaks							Suund: ➡	Allikas: Kaitseministeerium		
JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH
Liitlaste kohalolek Eestis vastab NATO-s kokku lepitud heidutus- ja kaitsehoiakule							Suund: ➡	Allikas: Kaitseministeerium		
JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH

Joonis 6. Programmi tegevusse panustavad teenused

Kaitseväge osalemine rahvusvahelistel operatsioonidel - Eesti rahvusvahelistel sõjalistel operatsioonidel (RSO) osalemise eesmärkideks on koostöö Eesti strateegiliste liitlaste USA, Ühendkuningriigi ja Prantsusmaaga ning Kaitsevägele vajaliku operatsioonilise kogemuse saamine. Samuti on tähtis tagada Eesti usaldusväärne panus rahvusvahelistes organisatsioonides, sh NATO, Euroopa Liidu ja ÜRO tegevusse. Lähtudes nendest põhimõtetest ning Kaitseväge juhataja sõjalisest nõuandest on otsustatud Eesti osalus rahvusvahelistel sõjalistes operatsioonides ja valmidusüksustes 2026. aastal³.

2026. aasta suurim muutus on see, et Eesti lõpetab üksustega panustamise rahvusvahelistesse sõjalistesse operatsioonidesse, kuna 2025. aasta septembris lõpetatakse osalemine USA juhitud sõjalises operatsioonis Inherent Resolve Iraagis. 2026. aastal taotletakse Riigikogu mandaati kaheksa kaitsevaelase osalemiseks kuuel RSO-l⁴.

Kaitseväge osalemine valmidusüksustes - 2026. aastal taotletakse mandaati panustamiseks kahte valmidusüksusesse⁵. Lisaks planeeritakse jätkamist NATO valmidusüksustes kuni 76 ning Ühendekspeditsiooniväe (JEF) koalitsioonis kuni 24 kaitsevaelasega, mis on samaväärne 2025. aasta mandaatidega. Kaitseväge osalemiseks NATO valmidusüksusteks planeeritakse 2026. aastaks 1,22 mln eurot, JEFi koalitsioonis ja esmakordsel panustamisel tekkivaid kulusid planeeritud ei ole ning vajadusel taotletakse lisaeelarvest.

Kokku planeeritakse 2026. aastaks RSO-dele ning valmidusüksustesse panustamise kuludeks 1,6 mln eurot, mis vastab arvestatud kulule ühe erandiga – EUNAVFOR Med/Irini lisanduva ametikohaga kulusid ei ole planeeritud ning need kaetakse Kaitseväge eelarvest (lisa 3).

Rahvusvahelise koostöö edendamisele suunatud õppused ja väljaõpe - Kaitsevägi osaleb mitmetel rahvusvahelistel õppustel, sh Vigorous Warrior, Defender Europe, Auster Challenge ja Black Dagger eesmärgiga hoida ja laiendada rahvusvahelist koostööd ning tugevdada NATO kohalolekut Balti regioonis.

Rahvusvaheline kaitsealane koostöö - jätkatakse aktiivset osalust IT-koalitsioonis, mille eesmärk on Ukraina IT-taristu ja digivõime tugevdamine.

³ Eesti rahvusvahelistel sõjalistel operatsioonidel ja valmidusüksustes mandaatide kinnitamiseni on peatükk AK;

⁴ Kaitseministri otsustuskoosolek 16.05.2025 reg nr 1-5/25/12 „Eesti osalemine rahvusvahelistel sõjalistel operatsioonidel ja valmidusüksustes aastal 2026.a.“;

⁵ Kaitseministri otsustuskoosolek 16.05.2025 reg nr 1-5/25/12 „Eesti osalemine rahvusvahelistel sõjalistel operatsioonidel ja valmidusüksustes aastal 2026.a.“

Valitsemisala küberorganisatsioonide (CR14, CCDCOE) suunistamine - uuendatakse Kaitseministeeriumi valitsemisala küberpoliitika, mis seab valdkonna prioriteedid järgnevateks aastateks. CCDCOE ja CR14 jätkavad riigikaitse toetamist; CCDCOE panustab läbi rahvusvaheliste küberharjutuste (nt Locked Shields, Crossed Swords) ja koolitusprogrammide. CR14-st kujuneb lisaks harjutusplatvormide pakkujale ka kaitseinnovatsiooni klaster, mis võimaldab uute tehnoloogiate turvalist testimist ja valideerimist enne turule jõudmist. Järgmise nelja aasta fookuses on NATO salajase küberharjutusvälja arendus.

Programmi tegevus 7: Luure ja eelhoiatuse korraldamine

Tabel 8. Luure ja eelhoiatuse korraldamine

Tegevuse eesmärk:	Luure ja eelhoiatuse korraldamise programmi tegevuse eesmärk on riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitse korra §7 lg 4 p 1 alusel riigisaladus ja fikseeritud Kaitseministeeriumi dokumendis KaM reg 17.01.2024 nr 3-1/24/2-3.									
Tegevuse kirjeldus:	Luure ja eelhoiatuse korraldamise programmi tegevused on riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitse korra §5 lg 8 p 1 ja 2, §7 lg 2 p 2, lg 4 p 3, lg 6 p 2 ja lg 9 p 6 ¹ alusel riigisaladus ja fikseeritud Kaitseministeeriumi dokumendis KaM reg 06.06.2024 nr 3-1/24/31.									
Vastutaja:	Programmi tegevuse eesmärgi saavutamise eest vastutab kaitsepoliitika asekancler.									
Tegelik					Sihttase					
2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	
Info juurde-pääsupiiranguga*										
Info juurde-pääsupiiranguga	Info juurde-pääsupiiranguga	Info juurde-pääsupiiranguga	Info juurde-pääsupiiranguga	Info juurde-pääsupiiranguga	Info juurde-pääsupiiranguga	Info juurde-pääsupiiranguga	Info juurde-pääsupiiranguga	Info juurde-pääsupiiranguga	Info juurde-pääsupiiranguga	Info juurde-pääsupiiranguga

* Luure ja eelhoiatuse korraldamise programmi mõõdikud ja sihtasemed ja tegevused perioodil 2026-2029 on riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitse korra §7 lg 4 p 1 alusel riigisaladus ning fikseeritud Kaitseministeeriumi dokumendis KaM reg 11.07.2025 nr 3-1/25/41-2.

Programmi tegevus 8: Riigikaitseliste investeeringute korraldamine

Tabel 9. Riigikaitseliste investeeringute korraldamine

Tegevuse eesmärk:	Iga riigikaitsele investeeritud euro annab võimalikult palju kaitsevõimet
Tegevuse kirjeldus:	Programmi tegevus koondab RKIK tegevused, mis on suunatud riigikaitse alaste hangete läbiviimisele, tootlusteenuse korraldamisele ja osutamisele, asjade sundkasutusele võtmisele ja sundvõõrandamisele ning taristu arendamisele ja korrashoiu tagamisele.
Vastutaja:	Programmi tegevuse eesmärgi saavutamise eest vastutab kaitsevõime asekancler.

Tegelik					Sihttase				
2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Taristu tervik kasutusmäär (keskmine kasulik pinna kasutusmäär arvutatuna eri hoonegruppide kasutusmäärade keskmisena %)					Suund: ➡		Allikas: Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus		
NA	NA	85%	85%	85%	85%	85%	85%	80%	80%
Õigeaegsed tarded					Suund: ➡		Allikas: Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus		
NA	NA	JAH	96%	93%	100%	100%	100%	100%	100%

Joonis 8. Programmi tegevusse panustavad teenused

Taristuehituse ja korrashoiu korraldus – olulisemad taristuehituse objektid hõlmavad erinevate materjalide, sh laskemoona ladustamiseks vajalikke rajatisi, samuti uute kaitsevõimete ja liitlasüksuste vastuvõtuks vajalikku taristut. Lisaks arendatakse harjutusvälju, Balti kaitsevööndit ning kaitsetööstusparki. Olemasoleva taristu korrashoiuks (haldamine, tehnohooldus, heakord) ning funktsionaalse ja ohutu taristu tagamiseks tehtavateks remonttöödeks eraldatakse 138,4 mln eurot.

Programmi tegevus 9: Riigikaitse inimvara juhtimine

Tabel 10. Riigikaitse inimvara juhtimine

Tegevuse eesmärk:	Iga ajateenija, tegevväelane, reservväelane, ametnik ja töötaja panustab riigi kaitsevõime tagamisse maksimaalse efektiivsusega
Tegevuse kirjeldus:	Programmi tegevus koondab tegevusi, mille eesmärgiks on tagada kaitsevaldkonna inivara (tegevteenistujad, ajateenijad, reservväelased, õppurid, kaitsevaldkonna asutuste töötajad) arendamine vastavalt riigikaitse vajadustele ning arvestuse pidamine riigikaitse inimvara üle.
Vastutaja:	Programmi tegevuse eesmärgi saavutamise eest vastutab õiguse ja halduse asekanter.

Tegelik					Sihttase				
2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Vabatahtlikult ajateenistusse tulemise määr					Suund: ↑ Allikas: Kaitseressursside Amet				
NA	56%	54%	61%	66%	72%	72%	75%	75%	75%
Ajateenijate rahulolu ajateenistusega					Suund: ↑ Allikas: Kaitseressursside Amet				
NA	63%	75%	71%	75%	69%	72%	75%	75%	75%
Kaitseväge Akadeemiasse kandideerimise määr					Suund: ↑ Allikas: Kaitseväge				
147%	174%	210%	114%	193%	>200%	>200%	>200%	>200%	>200%
Kaitseväes ja Kaitseliidus teenivate tegevvälaliste värbamistellimuse täitmise määr					Suund: → Allikas: Kaitseressursside Amet				
NA	NA	72%	93%	96%	90%	90%	90%	90%	90%

Joonis 9. Programmi tegevusse panustavad teenused

Kaitsevaldkonna personaliteenus – kaitsevõime tuumiku moodustavad inimesed – tegevvälased, reservvälased ja ajateenijad.

Olemasolevate ja kavandavate sõjaliste võimete arendamine ning hoidmine nõuab pädevaid, põhjalikult ettevalmistatud ja pühendunud isikkoosseisu. Erinevalt tsiviilsektorist ei saa sõjaväelisi teadmisi ja oskusi kiiresti tööturult värvata; näiteks õhutorjajate, sidetehnikute ja relvasüsteemide operaatorite väljaõpe ja ettevalmistus nõuab pikaajalist planeerimist ning kestab aastaid. Eesmärkide elluviimiseks tuleb juba lähiaastatel värvata eri-profiiliga spetsialiste, sh keerukate tehniliste erialade esindajaid.

Järgneva nelja aasta jooksul keskendub Kaitseväge lahinguvalmiduse tõstmisele ja NATO väevõime-eesmärkide saavutamiseks vajalike sõjaliste võimete kiirele arendamisele. Selle eesmärgi saavutamine eeldab viivitamatut investeeringut inimestesse. Iga viivitus värbamises või väljaõppes lükkab edasi planeeritud võimete kasutuselevõttu ning vähendab operatiivset valmisolekut ja üldist kaitsevõime usaldusväärsust. Seetõttu:

- suurendatakse tegevvälaste ja tehniliste spetsialistide hulka;
- suurendatakse tegevvälaste palgafondi, et tagada kaitseväge teenistuse atraktiivsus, jätkusuutlikkus ja kõrge professionaalne tase. Tegevvälase pikaajalise karjääri eelduseks on usaldusväärne ja motiveeriv palgasüsteem, mis arvestab suletud karjäärimudeli eripäradega ning toetab kaitseväge last kogu teenistusaajal jooksul. Teenistusega kaasnevad kohustused Eesti riigi ees peavad olema tasakaalus õiglaselt kujundatud tasuga. Palkade tõstmine loob tingimused teenistuses olevatele kaitseväge lastele teenistuses jätkamiseks ja uute tegevvälaste värbamiseks;

- tegevväelaste puudujäägi kompenseerimiseks rakendatakse täiendavaid meetmeid reservväelaste kaasamiseks väljaõppesse;
- reservväelaste motiveerimiseks ning nende kompetentside hoidmiseks tõstetakse reservväelaste tasusid vastavalt Eesti keskmise palga muutusele ning suurendatakse sõidukulu hüvitist;
- suurendatakse ajateenijate toetusi, sh igakuist transpordikompensatsiooni ja seotakse toetused tarbijahinna indeksiga.

Kaitseväeteenistuse täitmise toetamiseks jätkatakse kaitseväekohustuslaste registri funktsionaalsete uuendustega, sh liidestuste arendamisega riiklike infosüsteemidega, tagamaks sujuv ja turvaline personali- ning ressursihaldus. Samuti kaasajastatakse kaitseväeteenistuse veebikeskkond ja arendatakse uusi sündmusteenuseid.

Tegevväelaste (allohvitseride ja ohvitseride) juurdekasvu tagamiseks suurendatakse vastuvõttu Kaitseväe Akadeemiasse.

Sõjaväelise hariduse andmine ja täiendõpe - Eesti riigikaitse kõrghariduse, ohvitseride väljaõppe ja sõjalise teadus- ning arendustegevuse kvaliteedi ja jätkusuutlikkuse tagamiseks rajatakse Raadile Kaitseväe Akadeemia ja Balti Kaitsekolledži ühine õppelinnak. Raadile koondatakse nii õppe- kui tugitegevused, samuti ehitatakse Balti Kaitsekolledži õppuritele vajalik majutushoone. Kahe kaitsevaldkonna õppeasutuse koondamine ühte asukohta aitab täita Eesti rahvusvahelist kohustust tagada vastuvõtva riigi toetus ning loob eeldused, et Eesti ohvitserid ja allohvitserid saaksid ühest ja NATO nõuetele vastavat väljaõpet. Ühtlasi võimaldab see vähendada halduskoormust, suunates ressursid senisest tõhusamalt põhitegevuse toetuseks.

7. Programmi juhtimiskorraldus

Programmi juht on Kaitseministeerium. Programmi tegevuse tasandi juhid on Kaitseministeeriumi asekanterid, kes tagavad eesmärkide seadmise ning nende elluviimise koostöös valitsemisala asutustega, kelle teenused kuuluvad vastava programmi tegevuse alla. Valitsemisala planeerimise, otsuste elluviimise ja aruandluse protsessi juhib Kaitseministeeriumi kaitsevõime asekanter läbi tema alluvuses asuvate osakondade. Arengukava kesksed planeerimisvahendid on valitsemisala põhitegevused ja teenused.

Lisa 1. Programmi teenuste kirjeldus

Nr	Vastutav asutus	Programmi tegevus	Teenuse nimetus	Eesmärk	Teenuse kirjeldus
1	KM	Väeloome korraldamine	Väeloome poliitikakujundus	Valitsemisala ülene pikaajaline ja kesk-pikk kaitseplaneerimine ja plaani elluviimine on läbipaistev, ressursiteadlik ja kulutõhus ning arvestab NATO kaitseplaneerimise ootustega	Teenusega tagatakse valitsemisala ülese väeloome poliitika kujundamine, arengudokumentide (riigikaitse arengukava ja Kaitseministeeriumi valitsemisala arengukava) koostamine, elluviimine ja järelduste tegemine, keskkonnapoliitika kujundamine ja juhtimine valitsemisalas ning riigikaitse objektide töövõime tagamise juhtimine. NATO võimeloome ja aruandlus (sh protsessid), küber, IKT, hangete ja taristu kavandamine.
2	KV	Väeloome korraldamine	Väe loomine ja arendamine	Riigikaitse arengukavas otsustatud uued võimed on kasutusele võetud ja uued üksused on määratud perioodis kogu DOTMLPFI-spektris (Doctrine, Organization, Training, Material, Leadership, Personnel, Facilities, Interoperability) välja arendatud ning positiivselt hinnatud	Uute võimete ning üksuste loomise teenus kajastab uue võime või sõjaaja (all)üksuse kulusid kuni esimese hindamise (meetod: Combat Readiness Evaluation) ja reservi või alalise valmidusse arvamiseni. Teenuses kajastuvad kõik kulud (taristu, varustus, personal: tegevvälased ja ajateenistujad). Projektide kuludes kajastatakse ainult varustuse ja taristuga seotud kulusid.
3	KV	Väeloome korraldamine	Üksuste alahoidmine	Iga Kaitseväe operatiivstruktuuri väeüksus on püsivalt mehitatud ning varustuse ja varudega tagatud kehtivate eeskirjade kohaselt	Teenuse hõlmab tegevusi ja kulusid, mida tehakse juba loodud ja välja õpetatud/hinnatud Kaitseväe operatiivstruktuuri üksuste lahinguvõime säilitamiseks ennekõike materiaalse lahinguvõime ning personaliga tagamise osas.

4	KV	Väeloome korraldamine	Üksuste väljaõpe	Iga Kaitseväe operatiivstruktuuri väeüksus on välja õpetatud ja hinnatud lahinguvõimeliseks kehtivate eeskirjade kohaselt	Teenus hõlmab tegevusi/kulusid, mida tehakse sõjaaja üksuste ettevalmistamise kava kohaselt kollektiivse väljaõppe andmiseks: (all)üksuste väljaõpe. Teenistusaja väliste kogunemiste jms personalikulu (väljaspool õppuseid), väljaõppeks kuluv laskemoon, kütuse, katla- ja kuivtoit, väljaõppevahendid
5	KL	Väeloome korraldamine	Üksuste alalhoidmine ja väljaõpe (toetus Maaväele)	Kaitseväekohustusega Kaitseliidu tegevliikmeid ja kaitseväekohustusega Kaitseliidu tegevliikmed, kes on andnud eelnevalt kirjaliku nõusoleku end nimetada sõjaaja ametikohale on välja õpetatud allüksuste ettevalmistamise kava kohaselt, et olla valmis osalema sõjalises operatsioonis kaitsetegevuse operatiivkavas määratud mahus	Teenuse kaudu saavutatakse olukord, kus vajaduse tekkel maakaitse allüksused saavutavad lahinguvõime ettenähtud kriteeriumide kohaselt ning on võimelised rakendama ellu kaitsetegevuse operatiivkavas püstitatud ülesanded maaväe tugevdamisel riigi kaitseks.
6	KV	Väeloome korraldamine	Rahuaegse taristu alalhoid	Kaitseväe rahuaegsetes linnakutes otseselt operatiivstruktuuri väeüksustega sidumata taristuobjektide kulud on jälgitud, objektid on korras ja toetavad üksuste ettevalmistamist sõjaks	Teenus koondab kulusid-tegevusi nende teenuste ja rajatiste osas, mida kasutavad rahuajal linnakutes paljud üksused ning mille kulusid on seetõttu keerukas jagada - spordirajatised, sööklad, ristkasutusse antud remondihallid, haljasalad, teed, parklad jms. Hõlmab ka linnakute üldkulusid, nt julgeolekuga kaasnevad kulud, IKT üldised kulud, Kaitseväe tsiviilpersonaliga kaasnevad kulud (kui need ei ole seotud tugiteenuse osutamise või muu põhiteenusega), üksuste esinduskulud ning erisoodustuskulud.
7	RKIK	Väeloome korraldamine	Harjutusväljade tagamine	Tagatud on toimivad ja ohutud harjutusväljad. Õppuste läbiviimiseks vajalikud harjutusväljad on hooldatud ning õppusejärgne korrastamine toimub kiiresti	Harjutusväljade arendus, projektijuhtimine, järelevalve, harjutusväljade kasutamise ja ohutusjärelevalve tagamine.

8	KM	Väeloome korraldamine	Riigikaitseliste infosüsteemide arendus	Välja arendatud infosüsteemid on töökindlad, vastavad kasutajate vajadustele ning toetavad riigikaitse arengukava ja Kaitseministeeriumi valitsemisala arengukava juhtimisotsuste tegemist	Excelites asuva kaitseplaneerimise süsteemi jaoks infosüsteemide välja arendamine koostöös tarkvara ettevõttega. Arendamisjärgus olevate planeerimise ja eelarvestamise infoüsteemide töös hoidmine ja edasi arendamine.
9	KV	Väeloome korraldamine	IKT toetuse tagamine	IKT-teenuste käideldavus on vastavalt teenuse kriitilisuse tasemele tagatud	Teenusega tagatakse Kaitseministeeriumi valitsemisala IKT-teenuste turvaline ja nõuetele vastav toimimine.
10	KM	Kaitsetööstuse ja kaitsevaldkonna innovatsiooni edendamine	Kaitsetööstuspoliitika kujundamine	Eestis püsib rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline, ekspordile orienteeritud ja kõrge arendustasemega kaitsetööstus, mis on riigile usaldusväärne partner rahu-, kriisi- ja sõjaajal	Hõlmab äridiplomaatia tegevusi ettevõtete rahvusvaheliste suhete edendamiseks, riigisiseseid konkursse kaitsetööstuse innovatsiooni- ja arendusprojektide toetamiseks, koostööd kaitseministeeriumi strateegilise partneri Eesti Kaitsetööstuse Liiduga, Eesti osalemist Euroopa Kaitsefondi abil rahastatud EL liikmesriikide ühistes kaitsetööstuse arendusprojektides, rahvusvaheliste kaitsetööstuse suurütuste kaaskorraldamist ja strateegilise kauba komisjoni töös osalemist.
11	KM	Kaitsetööstuse ja kaitsevaldkonna innovatsiooni edendamine	Kaitsealane teadus- ja arendustegevus	Kaitsealane teadus- ja arendustegevus toetab väeloomet uudsete lahenditega, poliitikakujundus on valdavalt teaduspõhine. Arendus- ja teadusprojektide planeerimine ja realiseerimine on kooskõlas Kaitseministeeriumi valitsemisala prioriteetsete eesmärkidega	Riigikaitse toetamine teadus- ja arendustegevusega. Toetatakse valitsemisala poliitikakujundust ja juhtimisotsuste tegemist, pakutakse lahendeid heidutuse, eelhoiatuse, väeloome ja kaitsevalmiduse teostamiseks, toetatakse sõjateaduste kestlikkust, pakutakse platvormi rahvusvaheliseks tegevuseks, sh väljundiks kaitsetööstusele.

12	KV	Kaitsetööstuse ja kaitsevaldkonna innovatsiooni edendamine	Kaitsealane teadus- ja arendustegevus	Relvastatud riigikaitse võimelüngad on selgitatud, analüüsitud ja pakutud teaduspõhised lahendid. Seotud teemad on avalikult publitseeritud ning tõusnud on üldine arusaam teemakäsitlusest. Tegevväelastest doktoriõppe läbijate kaudu on tõusnud üldine teaduslik kompetents Kaitseväes	Korraldatakse võimearendusega seotud kaitsealast teadus- ja arendustegevust koostöös ülikoolide ja kaitsetööstusettevõtetega. Koordineeritakse tegevväelaste doktoriõpet, avaldatakse teadustulemusi ning arendatakse eestikeelset sõjandusterminoloogiat, sh tehisintellekti kasutusvõimalusi. Täiendavalt toetatakse teadusvaatest Kaitseväe kaitse- ja mittekaitsematerjalide tehniliste kirjelduste koostamist.
13	KV	Varude tagamine: lahingumoon	Lahingumoon varude tagamine	Riigikaitse arengukavas ettenähtud lahingumoonavarud on soetatud planeeritud ajaks	Teenusega tagatakse Kaitseväele vajalikud lahingumoon varud.
14	KM	Kaitsevalmiduse ja liitlaste kohaloleku tagamine Eestis	Kaitsevalmiduse poliitika kujundamine	Eesti saavutab 2026. aastal täieliku kaitsevalmiduse kaks korda kiiremini kui 2021. aastal ning riigiülene olukorrateadlikkus riigikaitsest on märkimisväärselt paranenud	Teenus hõlmab riigiüleste otsustusprotsesside juhtimist ning olukorrateadlikkuse tõstmist riigikaitse ülesannete täitmisel kohalike omavalitsuste ja riigiülesel tasandil. Lisaks koordineeritakse ja suunatakse üksuste lahinguvalmiduse ning asutuste kaitsevalmiduse saavutamise parendamise protsessi ning üksuste varustatuse saavutamist. Tagatakse valitsemisala kriisivalmidus ning panustatakse liitlastega seotud tegevustesse (HNS).
15	KV	Kaitsevalmiduse ja liitlaste kohaloleku tagamine Eestis	Olukorrateadlikkuse hoidmine	Eesti Vabariigi ja Kaitseväe juhtkonnal on 24/7/365 olemas sõjalis-strateegiline olukorrapilt õhuruumist, merealalt ning omadest üksustest koos sellega lõimitud vastase sõjalise tegevuse prognoosiga. Püsivalt on alal hoitud korrapidamise ja teavitamise süsteem	Olukorrateadlikkuse hoidmine hõlmab kulud, mida tehakse igapäevaselt riigikaitseks nagu näiteks tuvastatud õhu- ja merepildi loomine, tuvastuslennud, sõjalise kohaloleku näitamine, olukorrateadlikkuse ja teavitussüsteemi mehitamine ning alal hoidmine jms.

16	KV	Kaitsevalmiduse ja liitlaste kohaloleku tagamine Eestis	Sõdimiseks valmisoleku kiiruse tõstmine	Kaitseväge operatiivstruktuur formeeritakse kiiremini ning lahinguala ettevalmistuste kiirus ning mõjus kaswab. Kriisi ajal suudetakse tõrgeteta vastu võtta ja plaanidesse integreerida Eestisse paisatavaid liitlasvägesid	Sõdimiseks valmisoleku kiiruse tõstmine katab tegevusi-kulusid süsteemsetele protsessidele ja ka üksikprojektidele, mille abil lüheneb väe lahinguvalmiduse saavutamise aeg. Samuti katavad tegevused Eestis mitte asuvate liitlasüksuste kaasamise ning nende saabumist ettevalmistavad rahu ja kriisiaegsed tegevused.
17	KV	Kaitsevalmiduse ja liitlaste kohaloleku tagamine Eestis	Kaitsevalmidust toetavad õppused	Kaitsevalmidust toetavate õppuste tulemina on Kaitseväel püsivalt olemas kontrollitud ja tegelikkusele vastavad lahinguvalmiduse plaanid, arusaam õppekogunemistele ilmumise määra ning formeerimistegevusi valdav reservvägi ja formeerimisstruktuur	Teenus koondab tegevusi, mis on seotud planeeritud ja mitteplaneeritud õppekogunemiste korraldamisega ning kulusid kõigile planeeritud rahvusvahelistele õppustele, formeerimise tugistruktuuri õppused/kogunemised (Kaitseliidu näol), samuti kuulub siia nii rahu kui ka kriisi ajal tehtavate väepaiske (deployment) õppuste kulu. Hõlmab ka tegevused väe/struktuuriüksuste sisese lahinguvalmiduse loomiseks (nt Laskevalmiduse õppused, õppepäevad jms).
18	KV	Kaitsevalmiduse ja liitlaste kohaloleku tagamine Eestis	Vastuvõtva riigi toetus HNS	Eestis viibivad liitlasjõud on püsivalt lepingutega kirjeldatud mahus vastuvõtva riigi toetusega kaetud ning saadava toetuse kvaliteediga rahul	Vastuvõtva riigi toetus haarab rahuaegset tegevuste kulu liitlasüksustele Eestis, mis on poolte vahel kokku lepitud HNS kuluna. Kulud hõlmavad RSOI tsükli, edasist liitlasüksuse Eestis viibimise perioodi ning ka liitlasüksuste välja tõmbamisel vastuvõtva poole (Eesti) tehtavaid kulutusi. HNS kulud on täiendavalt 2% SKP-st antavaid vahendid.
19	RKIK	Liitlaste kohaloleku tagamine Eestis	Harjutusväljade tagamine HNS	Õppuste läbiviimiseks vajalikud harjutusväljad liitlastele on hooldatud ning õppusejärgne korrastamine toimub kiiresti	Harjutusväljade arendus, projektijuhtimine, järelevalve, harjutusväljade kasutamise ja ohutusjärelevalve tagamine.

20	KV	Kaitsevalmiduse ja liitlaste kohaloleku tagamine Eestis	Ametiabi osutamine	Demineerimistöõde ja muu ametiabi osutamisega on püsivalt alal hoitud väljaõppe alade ohutus, laevateede ohutus ning lõimitud Kaitseväge ühiskonnaga, osutades toetust Kaitseväge kompetentse arvestades	Ametiabi osutamine hõlmab kulutusi Kaitseväge demineerimistöõdele harjutusväljadel ning rannikumeres, aga ka reageerimist teistele võimalikele ametiabi taotlustele riigi toimepidevuse säilitamiseks rahu- ja kriisiajal.
21	KV	Kaitsevalmiduse ja liitlaste kohaloleku tagamine Eestis	Merereostuse tõrje	Kaitseväge suudab õigeaegselt avastada ja tuvastada merereostuse ja vajadusel lokaliseerida ja likvideerida merereostuse enne selle randa jõudmist	Merereostuse tõrje hõlmab kulud, mis on seotud mereväe poolse reostuse avastamisega, tuvastamisega, reostustõrje töödega ja jäätmekäitluse korraldamisega ning Keskkonnaameti taotlusel tõendite kogumisega süüdlase tuvastamiseks.
22	KV	Kaitsevalmiduse ja liitlaste kohaloleku tagamine Eestis	Meresõiduohutuse tagamine territoriaalmerel	Eesti territoriaalmeres on tagatud väikelaevade ja jetide meresõiduohutus	Meresõiduohutuse tagamine territoriaalmerel hõlmab tegevusi-kulusid, mis on seotud väikelaevade ja jetide ohutusvarustuse kontrollimisega ja juhtide joobe tuvastamisega.
23	KM	Kaitsetahte edendamine	Kaitsetahte arendamine	Eesti reservarmee on valmis meelekindlalt kaitsetegevuses osalema. Elanikkonnas ollakse valmis riigikaitsele laiapindselt panustama ning terves ühiskonnas (sh. erasektoris) on laiapõhjaline toetus riigikaitsele ja riigikaitsete	Koondab tegevusi ja kulu, mille eesmärk on suurendada kaitsetahte erinevates sihtrühmades ja ühiskonnas tervikuna. Tellib sisse analüüse ja uuringuid kaitsetahte valdkonnas ning jagab saadud teavet teiste osapooltega. Korraldab toetuste jaotamist ja järelevalvet koostööpartneritele, mille tegevuse eesmärgiks on kaitsetahte tõstmine.
24	KM	Kaitsetahte edendamine	Mõttekodade kaasamine	Riigikaitse ja julgeolekuprobleemid on tuvastatud ja analüüsitud ning nende lahendamiseks on pakutud strateegilised ja poliitilised lahendused. Ühiskond on riigikaitsele laiemalt kaasatud	Rahvusvahelise Kaitseuuringute Keskuse tegevus toetab strateegilist mõtlemist Balti ja Põhjala riikide julgeolekuprobleemide üle, mis kätkevad mh nii sõjalist, küber- ja energiajulgeolekut. Rahvusvaheline Kaitseuuringute Keskus toetab oma tegevusega Kaitseministeeriumi defineeritud fookusteemade analüüsi ja teemade viimist rahvusvahelistesse aruteludesse (sh konverentsid).

25	KM	Kaitsetahte edendamine	Strateegiline kommunikatsioon (KaM)	Ühiskonnas on kõrge kaitsetahe	Koondab tegevusi ja kulu, mille eesmärk on hoida Eesti avalikkuse informeeritust sõjalistest ohtudest ja Kaitseministeeriumi valitsemisala tegevustest riigikaitse korraldamisel. Hoida elanikkonna kaitsetahet ja –valmidust ning tõsta usku esmase kaitsevõime ja kollektiivkaitse toimimisse. Võimendada Eesti tegevust ja positsioone NATO-s, EL-is ja rahvusvahelises avalikkuses usaldusväärse ja solidaarse liikmesriigina. Väärtustada riigikaitse traditsioone ja teadvustada sõjaajaloolist pärandit.
26	KV	Kaitsetahte edendamine	Strateegiline kommunikatsioon (KV)	Hoida avalikkuse informeeritust Kaitseväge tegevustest riigikaitse korraldamisel ja sõjalistest ohtudest. Hoida elanikkonna kaitsetahet ja –valmidust, tõsta usku esmase kaitsevõime ja kollektiivkaitse toimimisse, väärtustades liitlassuhteid, riigikaitse traditsioone ja sõjaajaloolist pärandit	Teenuse kujundab avalikku informatsiooni ning kommunikatsiooni sihtgruppide kognitiivset domeeni sobivaks, et toetada Kaitseväge tegevusi. Selleks rakendatakse militaar-strateegilise kommunikatsiooni distsipliin: teavitustöö, otseteavitust, tsiviil-militaar koostöö. Valmistatakse ette Kaitseväge sõjaaja valdkondlikku üksust ning selle reservväelaseid ja viiakse läbi valdkondlikku arendustegevust. Kaitseväge strateegiline kommunikatsioon on osa valitsuskommunikatsioonist.
27	KV	Kaitsetahte edendamine	Kaitsetahte projektid	Kaitseväge panustamine eraldi seisvatesse kaitsetahte projektidesse toetab Eesti rahva positiivset suhtumist Kaitseväge, riigikaitse ja liitlaste kohalolusse Eestis	Kaitseväge strateegilise kommunikatsiooni juhtimisel 2022-2026 töötatakse välja ja korraldatakse reservis olevatele isikutele ning nende hoiakuid ja käitumist kujundavatele sihtrühmadele otsesuunatud kommunikatsioonitegevusi. Psühholoogilise kaitse teadlikkuse suurendamise tegevused Kaitseväge isikkoosseisule.

28	KL	Kaitsetahte edendamine	Noorte riigikaitse kasvatamine	Viia läbi Kaitseliidu noorliikmete väljaõpet Kodutütarte ja Noorte Kotkaste organisatsioonides, pakkuda koostöös koolide ja Kaitseministeeriumiga Eestimaa noortele võimalust osalemaks riigikaitse laagrites eesmärgiga suurendada kaitsetahet ühiskonnas	Tutvustada liikmetele ja Eestimaa noortele riigikaitse valdkonda ning sellesse panustamise võimalusi. Korraldada vabatahtlikkuseel põhinevat noortetööd tähtsustades väärtuskasvatust ja isamaalist haridust. Tutvustada kodanikuühiskonna põhimõtteid ja sellesse panustamise võimalusi, anda neile kodanikuoskusi, suurendades noorte valmisolekut tegutseda erinevates olukordades. Korraldada koostööd Eesti ja välisriigi noorteorganisatsioonidega.
29	KL	Kaitsetahte edendamine	Laiapindse riigikaitse ettevalmistamine ja toetamine	Kaitseliidu populaarsus ühiskonnas tõuseb järjepidevalt ning Kaitseliit ja selle liikmed on ühiskonnas tunnustatud kaitsetahte ja tsiviilvastupanu (kerksus) võime suurendamise eestvedajad ning laiapindse riigikaitse ettevalmistamisel täidesaatva riigivõimu asutuste ja kohaliku omavalitsuse üksuste toetajad.	Teenuse kaudu saavutatakse olukord, kus vajaduse tekkel sihtüksused ja võrgustikud on võimelised operatiivselt toetama kogukonna eri toimijaid erineva suurusega kriiside lahendamisel läbi kaasamise või ametiabi taotluste.
30	KL	Kaitsetahte edendamine	Riigikaitseõpetuse välilaagrite korraldamine	Noorte kaitsetahte suurendamiseks toetada riigikaitseõpetust läbi riigikaitselaagrite pakkumise ja korraldamise noortele ning seeläbi suurendada noorte huvi ajateenistuse ja Kaitseliidu liikmelisuse vastu	Valikõppeaine "Riigikaitseõpetus" raames välilaagrite korraldamine Kaitseliidu struktuuriüksuste poolt
31	KRA	Kaitsetahte edendamine	Riigikaitseõpetuse toetamine	Riigikaitseõpetuse jätkusuutlik areng ja toimiv koostöövõrgustik on tagatud	Teenuse toetab koolides toimuvat riigikaitseõpetust: rahastatakse laagrite, õppekäikude ja külalisloengute korraldamist, õppevahendite soetamist ning õpetajate enesetäiendamist. Teenusega toetatakse ühtlustatud õppe läbiviimist, õppematerjalide arendamist, koolides õpetajate võrgustiku haldamist ning välilaagrite läbiviimist.

					Ajateenistuse populariseerimiseks korraldatakse noortele suunatud teavitustegevust.
32	ESM	Kaitsetahte edendamine	Ajaloolise pärandi uurimine, säilitamine ja tutvus	Eesti sõjaajaloo pärand on hoitud ja talletatud ning avalikkusele vahendatud. Sõjamuuseum on tunnustatud sõjaajaloo uurimiskeskus Eestis ja laiemalt. Sõjahauad on tähistatud ja hooldatud	Museaalide kogumine, säilitamine, kirjeldamine ja digiteerimine. Ekspositsioonide, ajutiste näituste ja külastajaprogrammide koostamine, , konverentside korraldamine. Kaitsetahte tõstmiseks erinevate projektide algatamine ja elluviimine, sh sihtfinantseeritavate toetuste vahendamine. Sõjaajalooalane koostöö ja uurimistöö, sh Sõjaajalooalase uurimistöö preemia välja andmine. Sõjahaudade üle arvestuse pidamine ja sõjahaudade hooldamise korraldamine. Mälestusmärkide haldamine.
33	ESM	Kaitsetahte edendamine	Sõjaväelise muusikakultuuri edendamine	Riiklikud tseremooniad ja üritused on korraldatud vastavalt protokollile, mis sisaldab kõrgetasemelist sõjaväemuusika komponenti. Esinemistel on avalikkusele tutvustatud sõjaväemuusikat ja sõjaväeorkestrit, mis suurendab huvi sõjamuuseumi vastu	Sõjaväemuusika edendamine, riiklikel tseremooniatel ja üritustel esinemine.

34	KM	Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö	Rahvusvaheline kaitsealane koostöö	Rahvusvaheline koostöö tagab tugeva Eesti kaitselahendi	Koondab tegevused, mis on seotud liitlaste ja partneritega kahe- ja mitmepoolse koostöö arendamiseks ja liitlaste valmiduse suurendamiseks panustada Eesti kaitselahendisse ja toetada Eesti kaitselahendi jaoks vajalikke lahendusi NATOs jt formaatides. Lisaks rahvusvaheliste sõjaliste operatsioonide poliitika kujundamine ja tahtekoalitsioonides osalemise lepete saavutamine ning vajalike riigisiseste protsesside juhtimine. Välisriikide mõttekodade kaasamine Eesti kaitsevajaduste analüüsimise ja teadvustamise võimendamiseks rahvusvaheliselt.
35	KM	Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö	Rahvusvahelistes organisatsioonides osalemine (KM)	Võimalikult suur lisaväärtus Eesti riigikaitsele NATO ja EL liikmesusest	Teenus koondab tegevused ja kulu, mille eesmärk on saada NATO ja EL liikmelisusest võimalikult suur lisaväärtus Eesti riigikaitsele läbi NATO kollektiivkaitse (mh liitlaste kohalolek), EL kaitsepoliitika ning ressursside mõlema organisatsiooni projektidest.
36	KM	Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö	Välisteenistus	Eesti nähtavus ja mõju on kaitsepoliitiliselt suurem kui Eesti suurusest johtuvalt võiks eeldada. NATO poliitilis-sõjaliste struktuuride otsused arvestavad siinse sõjalise julgeolekuolukorraga	Kaitsepoliitilistelt olulistel liitlas- ja partnerriikidega koostöö arendamiseks ning Eesti huvide igapäevaseks esindamiseks kasutatakse välisesindajaid (sh kaitseatašeed ja nõunikud), kelle lähetamisel lähtutakse eesmärgist, et esindajaga oleksid kaetud kõik olulised liitlas- ja partnerriigid, va Balti riigid, ning Kaitseministeeriumi valitsemisalale olulised organisatsioonid.

37	KM	Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö	Valitsemisala küberorganisatsioonide (CR14, CCDCOE) suunistamine	Küberkaitsealane teadlikkus ja vastupanuvõime küberohtudele kaitsevaldkonnas Eestis ja ka liitlaste ja partnerite hulgas on kõrge	1) CR14 tegevuse eesmärgistamine hõlmab riiklikku küberharjutusvälja, NATO küberharjutusvälja, salajast küberharjutusvälja, PESCO ja EDA Cat B projekti Cyber Ranges' Federation ja Open Cyber Range projekti tegevusi.2) NATO CCDCOE eesmärgistamine hõlmab CCDCOE tööprogrammi suunistamist KaM VA vajadustest lähtuvalt.3) NATO CCDCOE HNS tegevuste koordineerimine tähendab koos CR14 ja KüVJ-ga pakutava HNS toe tagamist CCDCOE vajadustele vastavalt.
38	KV	Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö	Rahvusvahelistes organisatsioonides osalemine (KV)	Kaitseväe esindatus vajalikul tasemel ja vajaliku mõjuga (otsuste mõjutamine, kompetentsi loomine) on rahvusvahelises suhtluses püsivalt tagatud	Teenus hõlmab kulutusi tegevustele, mis on seotud Kaitseväe koosseisust saadetud isikute teenimise/tegevusega rahvusvahelistes organisatsioonides, mida ei loeta samas välisteenistuseks ega teenistuseks rahvusvahelistes staapides. Samuti hõlmab teenus kulusid rahvusvahelise koostöö (sh kahe- ja mitmepoolsetes) töögruppides ja teistes formaatides osalemisele, visiitidele jms.
39	KV	Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö	Kaitseväe osalemine rahvusvahelistes staapides	Eri tasandite rahvusvahelistes sõjalistes staapides on Eesti mehitanud talle määratud positsioonid kvalifitseeritud teotahteliste inimestega kes hoiavad kõrgel Kaitseväe rahvusvahelist kuvandit	Teenus hõlmab kulutusi tegevustele, mis on seotud Kaitseväe koosseisust saadetud isikute teenimisega rahvusvahelistes staapides Eestile eraldatud püsivalt mehitatud ametikohtadel. Siia ei kuulu ajutiselt (õppuste ajal jms) mehitatavad ametikohad.
40	KV	Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö	Kaitseväe osalemine rahvusvahelistel operatsioonidel	Kaitsevägi on õigeaegselt saatnud operatsioonile ja toetanud operatsiooni ajal üksust ja isikut sobiva varustuse ja väljaõppega operatsioonil tegutsemiseks	Teenus hõlmab kulutusi mandaadiga kinnitatud rahvusvahelistele sõjalistele operatsioonidele, mis on seotud Kaitseväe koosseisust saadetud üksuste ja isikute väljaõppe, osalemise ning taastavate tegevustega operatsiooni järgselt.

41	KV	Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö	Kaitseväge osalemine valmidusüksustes	Kaitsevägi on välja õpetanud ja valmis vajaduse tekkimisel lühikese etteteatamise ajaga siirna operatsiooni piirkonda eelnevalt kokku lepitud tüüpi üksuse	Teenus hõlmab kulutusi tegevustele, mis on seotud Kaitseväge koosseisust rahvusvaheliste valmidusüksuste väljaõpetamise ja valmiduses hoidmisega kuni 2024 juuni (nt NATO Response Force, NATO Readiness Initiative jt), sealt alates Allied Reaction Force.
42	KV	Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö	Rahvusvahelise koostöö edendamisele suunatud õppused ja väljaõpe	Kaitsevägi on kalendriaastas määratud hulgal ja mahus osalenud rahvusvahelistel õppustel (all)üksuste ja üksikute kaitseväelastega	Kaitseväge osalemine rahvusvahelistel õppustel hõlmab tegevused ja (all)üksuste osalemise kulud nii väeliigi- kui ka ühendtaseme õppustel ja ka õppuste ettevalmistamisel, mida käsitletakse rahvusvaheliste operatsioonide või rahvusvaheliste valmidusüksuste õppustena ning ei määratleta teist tüüpi õppuste (valmidus vms) alt. Samuti on siin kulud õppustele, millel Eesti osaleb solidaarsuse, kohaloleku ja sõjalise-poliitilise toetuse näitamiseks.
43	RKIK	Riigikaitseliste investeeringute korraldamine	Taristuehituse ja korrashoiu korraldus	Tagatud on toimiv ja ohutu taristu	Taristu arendus, sh insenertehniline konsultatsioon, projektijuhtimine ja järelevalve. Taristu tehnohoolduse, heakorra, sobiva töökeskkonna ja inventari tagamine, tarbimisteenuste tagamine ja remonttööde korraldamine. Sisaldab asutuse kulusid, mis on vajalikud taristuehituse ja korrashoiu toimimise korraldamiseks. Taristuobjektide kulud antakse edasi taristut kasutavatele asutustele.
44	RKIK	Riigikaitseliste investeeringute korraldamine	Materjalide ja teenuste kättesaadavuse tagamine	Kliendile on tagatud õigeaegselt ja kulusäästlikult vajalikud terved, täisväärtuslik ja mitmekülgne toitlustamine ning Kaitseväge vajadustele vastav ajakohaste andmetega tsiviiltoetus	1. Kliendile vajaliku materjali ja sisseostatavate teenuste kättesaadavuse tagamine kokkulepitud mahus lepinguliste suhete loomisega. Sisaldab hangete läbiviimise korraldamiseks vajalikke asutuse kulusid. Soetuste kulud antakse edasi asutustele, kelle põhitegevuste täitmiseks kaubad ja teenused hangiti. 2. Toitlustusteenuse korraldamine ja osutamise

					<p>tagamine.</p> <p>3. Asjade sundkasutusele võtmise ja sundvõõrandamise ning ühekordsete riigikaitseliste ülesannetega seotud tegevuste täitmine.</p>
45	KRA	Riigikaitseliste inimvara juhtimine	Riigikaitseliste inimvara planeerimine	Riigikaitseks on tagatud asjakohase ettevalmistusega ja motiveeritud isikkoosseis	Koondab tegevused riigikaitsevaldkonnas inimvara planeerimisel, personalialaste uuringute ja analüüside koostamisel, kaitseväeteenistusega seotud regulatsioonide väljatöötamisel ning personaliandmete haldamiseks vajalike infosüsteemide arendamisel.
46	KRA	Riigikaitseliste inimvara juhtimine	Kaitsevaldkonna personaliteenus	Kaitseministeeriumi valisemisalas on tagatud kvaliteetsed ja efektiivselt korraldatud personaliteenused. Valitsemisala teenistujate pühendumus on Eesti riigiasutustes kõige kõrgem	Kaitseministeeriumi valitsemisalas konsolideeritud personaliteenuste osutamine. Hõlmab strateegilist personalijuhtimist, teenistus- ja töösuhete haldamist, töötervishoiu korraldamist ja töötajakogemuse valdkonna arendamist. Töötatakse välja valitsemisala ülene karjäärisüsteem, mille alusel korraldatakse personali arendamine ja koolitamine ning nende karjääri juhtimine.
47	KRA	Riigikaitseliste inimvara juhtimine	Kaitseväekohustuse täitmise toetamine	Kaitseväekohustuse täitmine on tõhusalt korraldatud. Kaitseväe sõjaaja struktuur on täielikult mehitatud ja reservis olevad isikud on kutsutud regulaarselt väljaõppe uuendamisele	Kaitseväekohustuse täitmise korraldamine. Teenus hõlmab ajateenistusse kutsumist, kaitseväekohustuslaste tervise seisundi hindamist, vabatahtlikku kaitseväekohustuse võtmist, ajateenistuse asendamist asendusteenistusega, reservis olevate isikute sõjaaja ametikohale nimetamist ja reservteenistusse kutsumist.

48	KV	Riigikaitsele inimvara juhtimine	Ajateenistus	Ajateenistuse lõpuks on ajateenija motiveeritud, füüsiliselt ette valmistatud ning vastavalt üksuse spetsiifikale välja õpetatud	Teenus koondab kogu ajateenistuse jooksul läbivalt toidu, ajateenija toetuse, rekreatsiooni, spordi jms. ehk baaskulu iga sõduri kohta. Samuti kuulub siia ajateenijale hangitav individuaalvarustuse osa, mida ei käsitleta sõjaaja üksuse laovaru alalhoidva täiendamisenä (vormiriietus, saapad vms). Samuti kulud ajateenijale, mida tehakse ajateenistuse tsükli jooksul (kõik kursused ja koolitused), väljaõppe laskemöö, sihtmärgid, autokooli kursuste tasud, kütus, kuluvahendid välööbimisel jne.
49	KV	Riigikaitsele inimvara juhtimine	Sõjaväelise hariduse andmine ja täiendööpe	Kaitseväe iga tasandi juhtivkoosseis on saanud kaasaegse sõjalise väljaõppe, mis annab kvalitatiivse eelise lahingutegevuse juhtimisel	Koondab tegevused ja kulu Kaitseväe juhtivkoosseisu ette valmistamiseks. Selle all mõistetakse kõigi tegev- ja reservväelaste individuaalvälööppena käsitletavat sõjaväelist taseme- ja täiendusöpet nii Eestis kui ka välisriikides (Kaitseväe Akadeemia ja Balti Kaitsekolledž). Samuti haarab kulud individuaalööppe kursustele Eestis, mida ei viida läbi taseme või täiendööppena Kaitseväe Akadeemia egiidi all - erialakoolide kursused, öppepäevad, täiendkursused jms.
50	KV	Riigikaitsele inimvara juhtimine	Reservteenistuse väärtustamine	Sõdur-kodaniku eetost kandvad reservväelased, kes vabatahtlikult säilitavad sõduri oskused, füüsilise vormi ja sideme kaaslaste ning (all)üksusega	Koondab kulud ja toetused, mis peavad tagama ja motiveerima reservväelast säilitama individuaalset sõjalist teravust ja allüksuste koherentsust. Näiteks kulutused reservväelastele füüsilise valmisoleku alalhoiuks ja sellega seotud (aastaseks) kontrolliks, sarnased laskeoskuse alalhoiu kulud, reservüksuste juhtkondadele suunatud (aastased) ühekordsed heaolu-meeskonna loome-rekreatsiooni ürituste kulud jne

51	KV	Riigikaitse inimese inimvara juhtimine	Sotsiaalsed ja teenistusalased toetused	Kaitseväe langenute lähedastele, vigastatutele ja veteranidele on tagatud hilisem turvavõrgustik ja probleemidega tegelemise tugi	Koondab tegevused ja kulu, mis on suunatud tegevvälastele sotsiaalsete tagatiste haldamisele ja väljamaksmisele (ühikordne hüvitis vigastuse ja surma korral, veteranide ümberõpe jt).
----	----	--	---	---	--